

PRŮZKUM PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ V PARDUBICÍCH 2026

CIVITTA CZ s.r.o.

Obsah

Úvod a metodika	3
Shrnutí závěrů z průzkumu	4
Výsledky průzkumu ve firmách	6
Základní charakteristika vzorku firem	6
Obrat a export	6
Pracovní síla, zaměstnanost a mzda	12
Bariéry rozvoje firem	17
Hlavní bariéry a zjištění z rozhovorů s firmami	17
Věda a výzkum	23
Konkrétní výstupy a přínosy výzkumu a vývoje v regionu	26
Ukotvení v regionu	27
Problematika a bariéry ve spolupráci firem se školami	28
Partnerství a spolupráce se školami v regionu	29
Investice a technologie	31
Dopady politické a bezpečnostní situace ve světě	34
Druhy dopadů	35
Náměty firem na podporu podnikání	39
Veřejná doprava, parkování a bezpečnost v zónách	40
Kritický nedostatek lidí a úpadek technického vzdělávání	42
Modely a návrhy firem na podporu praktické výuky a studentů	43
Cílená podpora místních firem	44
Ubytovací a hotelové kapacity	45
Byrokracie a legislativní změny	47
Co nabízejí firmy městu	48

Seznam grafů

Graf 1 Vývoj obrátu ve firmách v letech 2021 až 2026	7
Graf 2 Změna tržeb mezi lety 2021 až 2026 u firem dle jejich velikosti a vlastnictví....	7
Graf 3 Trhy firem v roce 2026	8
Graf 4 Trhy firem dle velikosti a vlastnictví v roce 2026.....	9
Graf 5 Výhled tržeb na další roky.....	10
Graf 6 Výhled tržeb na další roky podle velikosti firem	11
Graf 7 Vize firem do budoucnosti	11
Graf 8 Vývoj počtu zaměstnanců a mzdy od roku 2021	12
Graf 9 Vývoj počtu zaměstnanců a mzdy ve velkých firmách	13
Graf 10 Vývoj počtu zaměstnanců a mzdy ve středních firmách	13
Graf 11 Vývoj počtu zaměstnanců a mzdy v malých firmách	14
Graf 12 Vývoj počtu zaměstnanců a mzdy ve firmách s českým vlastnictvím	15
Graf 13 Vývoj počtu zaměstnanců a mzdy ve firmách se zahraničním vlastnictvím .	15
Graf 14 Kvalita pracovních sil	16
Graf 15 Bariéry rozvoje firem	17
Graf 16 Bariéry rozvoje firem podle velikosti.....	21
Graf 17 Bariéry rozvoje firem podle vlastnictví.....	22
Graf 18 Máte oddělení nebo zaměstnance ve vědě a výzkumu	23
Graf 19 Aktivity VaV podle velikosti a vlastnictví firem	24
Graf 20 Důvody aktivit VaV	25
Graf 21 Bariéry aktivit VaV	25
Graf 22 Spolupráce se školami, nemovitosti a stěhování	27
Graf 23 Investice	31
Graf 24 Druhy investic	32
Graf 25 Umělá inteligence a její dopad	33
Graf 26 Dopady aktuální situace ve světě	34
Graf 27 Dopady podle kategorií firem	35
Graf 28 Jaké dopady pocítujete	36
Graf 29 Z čeho mají firmy obavy do budoucna.....	37
Graf 30 Reakce a změny v chování.....	38
Graf 31 Mělo by město podporovat následující aktivity	39

Úvod a metodika

Průzkum podnikatelského prostředí v Pardubicích byl proveden v období mezi srpnem a zářím 2026. Společnost Civitta CZ (dříve Berman Group) provádí průzkumy podnikatelského prostředí podle použité metodiky v českých městech a regionech od roku 1995, přičemž v tomto roce byl realizován podobný průzkum ve Zlíně. Jednotlivé otázky v průzkumu se mírně upravují v souladu s tím, jak se postupně mění podnikatelské prostředí a ekonomika České republiky, zejména zdroje její mezinárodní konkurenceschopnosti.

Výsledná zpráva je založena na odpovědích majitelů či vrcholových manažerů 45 místních firem, s nimiž konzultanti společnosti Civitta CZ provedli rozhovory během měsíců srpna a září 2026. Všechny rozhovory provedli odborní tazatelé/konzultanti zpracovatele. Dotazované firmy v období průzkumu zaměstnávaly přibližně dvanáct a půl tisíce pracovníků a jejich agregované tržby činily více než 200 miliard Kč.

Vedle informací o samotných podnicích, jejich aspiracích a pozici na trhu, investičních a rozvojových záměrech, výzkumných a vývojových aktivitách, kvalitě podnikatelského prostředí a názorech na rozvoj města, byly tématem rozhovorů také návrhy toho, jak by měla místní (veřejná) správa podniky ideálně podporovat.

Na tomto místě je nutné vyzdvihnout vstřícnost a ochotu, s níž naprostá většina oslovených souhlasila s rozhovorem a poskytla informace o firmách, i cenné postřehy a doporučení týkající se stavu místního podnikatelského prostředí.

Závěrečná zpráva Průzkumu podnikatelského prostředí obsahuje odpovědi poskytnuté zástupci firem pouze v agregované podobě. Individuální odpovědi nejsou zpracovatelem zveřejňovány a vyplněné formuláře průzkumu zůstávají v držení zpracovatele.

Shrnutí závěrů z průzkumu

Za nejdůležitější zjištění z průzkumu považujeme následující informace:

- **Místní ekonomika v Pardubicích roste.** Celkový obrat dotazovaných firem dosáhne v roce 2026 hodnoty 212,9 miliardy Kč (oproti 192,7 miliardy Kč v roce 2021). I po odečtení největšího průmyslového podniku dosahují tržby 60,9 miliardy Kč, což představuje stabilní růst napříč většinou velikostních kategorií oproti 42,7 miliardám z roku 2021.
- **Pardubické firmy vykazují výrazně exportní orientaci.** Místní podniky získávají většinu svých tržeb na zahraničních trzích (61 %), přičemž exportně nejaktivnější jsou velké společnosti (67 % tržeb ze zahraničí) a firmy se zahraničním majitelem (76 % tržeb ze zahraničí). S klesající velikostí podniku podíl exportu klesá – u středních firem již převažuje domácí trh (57 %) a mikro firmy realizují veškeré své tržby v ČR.
- **Průměrná hrubá mzda v Pardubicích roste a přesáhla 51 tisíc Kč.** V roce 2026 dosáhla průměrná mzda v dotazovaných firmách hodnoty 51 393 Kč (nárůst z 38 535 Kč v roce 2021). Mzdovým lídrem v regionu zůstávají velké (55 291 Kč) a zahraniční společnosti (56 744 Kč).
- **Trh práce prochází strukturální proměnou – uvolněné kapacity ze zahraničních závodů absorbují české firmy.** Celková zaměstnanost ve zkoumaných podnicích po roce 2021 mírně poklesla v důsledku optimalizace a automatizace u velkých zahraničních výrobců (pokles ze 7 175 na 5 507 zaměstnanců). Naopak české subjekty výrazně expandují a plynule přejímají roli hlavního tvůrce nových pracovních míst (nárůst z 5 972 na 7 076 zaměstnanců).
- **Největšími bariérami rozvoje firem jsou nedostatek pracovníků, byrokratická zátěž a rostoucí náklady.** Dostupné kvalifikované pracovníky postrádají prakticky všechny firmy, přičemž za hlavní problém to označilo 60 % z nich. Vyčerpání lokálního trhu vede k mzdové spirále a nucenému náboru zahraničních pracovníků (Filipíny, Ukrajina). Téměř tři pětiny podniků (58 %) trápí neustále rostoucí regulace ČR a EU. Malé a české firmy dále těžce čelí mzdové síle velkých nadnárodních městských zaměstnavatelů.
- **Místní výzkumná a vývojová základna je silná.** Vlastním výzkumem a vývojem disponuje 53 % pardubických firem, které dohromady zaměstnávají přibližně 600 odborníků ve VaV. Nejvyšší relativní zapojení vykazují mikro firmy (75 %) a české podniky (56 %). Hlavním motorem VaV je zvyšování kvality produktů (95 % firem) a získání náskoku před konkurencí (57 %), přičemž největší překážkou rozvoje výzkumu je akutní nedostatek kvalifikovaných vývojářů (75 % firem).

- **Podnikatelská základna je v regionu pevně ukotvena a masivně investuje do technologií.** Celých 96 % firem se nechystá z Pardubic odejít a stejný podíl (96 %) připravuje do svého podniku investice. Investice však směřují primárně do modernizace strojů (39 firem), robotizace (22 firem) a digitalizace (17 firem), nikoli do tvorby nových pracovních míst či fyzické expanze. Cílem modernizace není propouštění, ale snaha zvládnout zakázky i přes vyčerpaný trh práce.
- **Využití umělé inteligence je převažujícím trendem pro zefektivnění kancelářské práce.** Dopady AI pociťuje 84 % firem a 98 % ji již aktivně využívá, dominantně však pro odbourávání byrokracie a administrativy (40 firem) či marketing (25 firem), nikoli jako náhradu lidské síly.
- **Pardubické firmy vykazují vůči globálním výkyvům solidní odolnost.** Nadpoloviční většina firem (53 %) pociťuje dopady aktuální geopolitické a bezpečnostní situace ve světě jako velmi malé nebo žádné, přičemž 16 % firem z těchto posunů dokonce profituje (např. obranný průmysl). Přímý negativní dopad vnímají především velké (69 %) a zahraniční firmy (45 %). Hlavní obavou do budoucna je celková obtížná predikovatelnost trhu (71 % firem) a neustálý růst nákladů (53 %), na což firmy reagují aktivní technologickou inovací.
- **Podnikatelé oceňují otevřenost radnice k dialogu i vstřícnost místních úřadů.** Zástupci firem kvitovali, že samospráva projevila aktivní a ucelený zájem o jejich potřeby, a vyjádřili ochotu k dalším setkáním. Zároveň si pochvalují konstruktivní přístup úřadů, složek IZS i schvalovacích orgánů při investičních záměrech, stejně jako strategickou polohu města, nově otevřené obchvaty i vysokou kvalitu života a sportovního vyžití v Pardubicích.

Výsledky průzkumu ve firmách

Základní charakteristika vzorku firem

Průzkumu se zúčastnilo 45 firem lokalizovaných v Pardubicích. Ve zkoumaném vzorku najdeme 13 velkých firem, které v roce 2026 zaměstnávaly alespoň 250 pracovníků. Průzkumu se dále zúčastnilo 23 podniků střední velikosti (50–249 zaměstnanců), pět malých firem (10–49) a také čtyři mikro firmy s počtem maximálně devíti zaměstnanců.

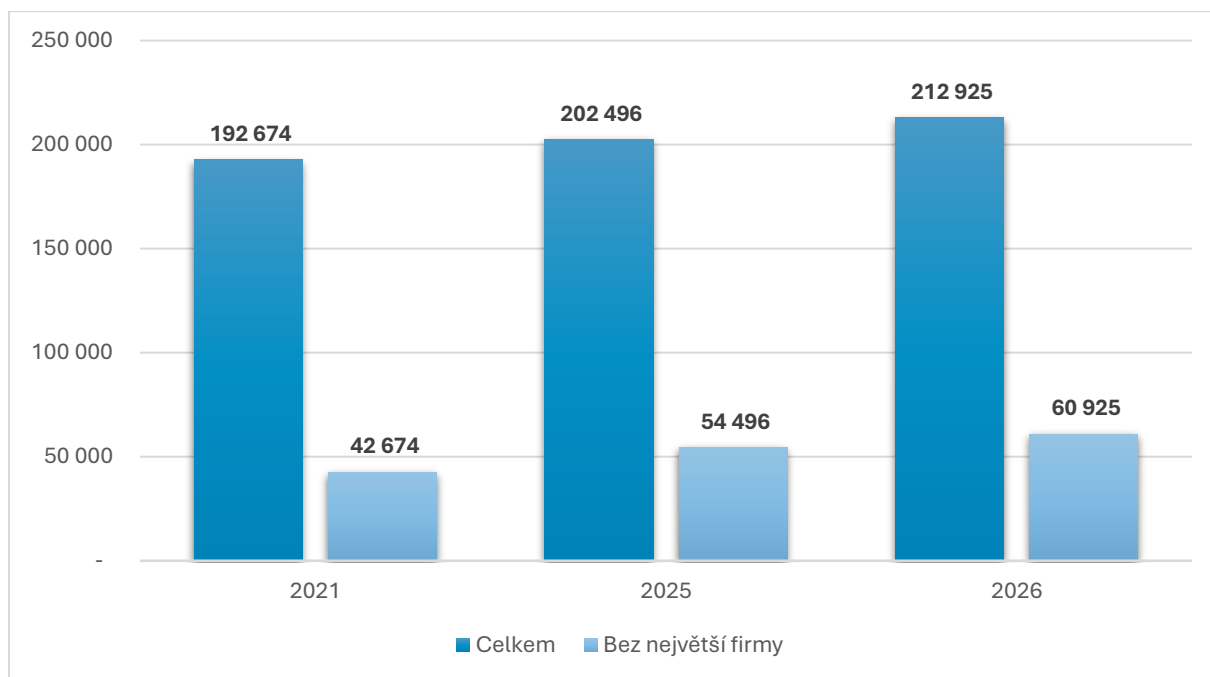
S žádostí o účast bylo osloveno celkem 75 firem, což představuje 60% úspěšnost při domlouvání rozhovorů. Ve srovnání s průzkumem ve Zlíně (38 %), který proběhl na začátku tohoto roku, jde o podstatně větší ochotu podniků zapojit se do průzkumu. Pozitivním zjištěním je především ochota a zájem o průzkum ze strany velkých firem: z 15 největších zaměstnavatelů ve městě se ho zúčastnilo 13.

Obrat a export

Jednou z nejdůležitějších charakteristik popisujících úspěšnost firem je jejich schopnost prosadit se na domácích a zahraničních trzích. Celkový obrat dotazovaných firem v Pardubicích dosáhl v roce 2026 hodnoty 212,9 miliardy Kč, což představuje nárůst oproti roku 2021 (192,7 miliardy Kč). Při očištění o největšího průmyslového hráče v regionu dosáhly tržby zbývajících firem v roce 2026 hodnoty 60,9 miliardy Kč (nárůst z 42,7 miliardy Kč v roce 2021).

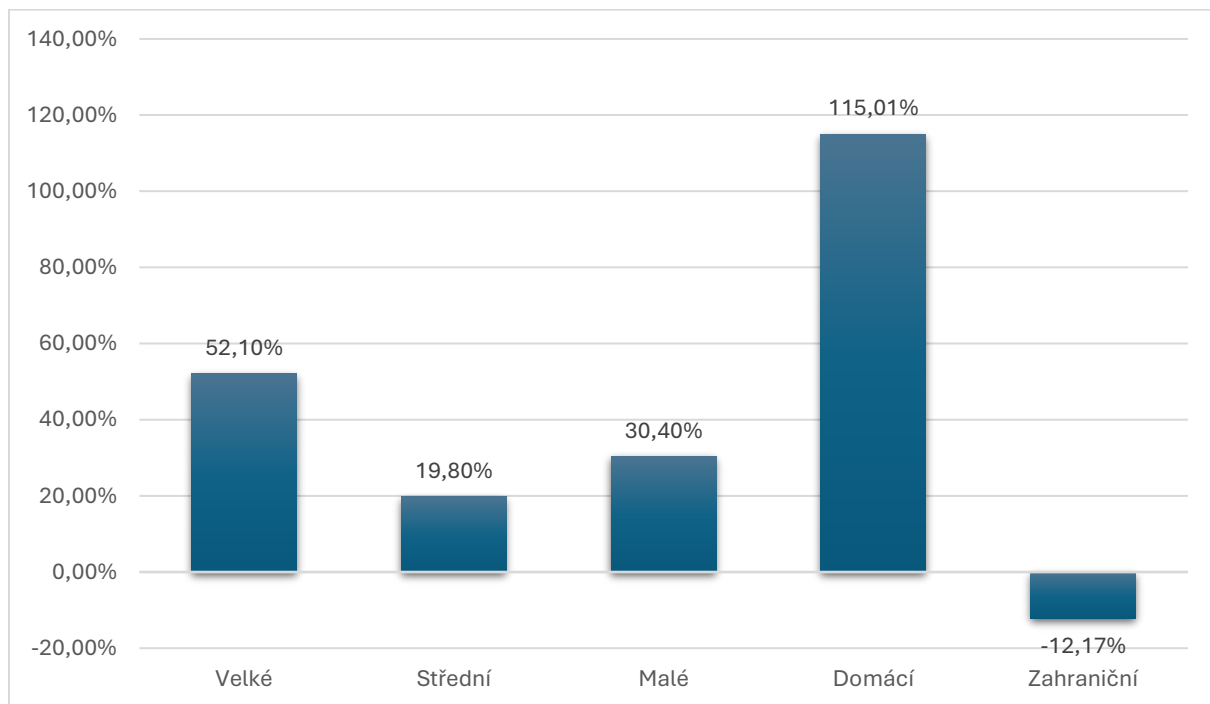
Tempo růstu tržeb mezi lety 2021 a 2026 se liší podle velikostních kategorií i typu vlastnictví. Velké firmy zaznamenaly nárůst o 52,1 % (v této kategorii není započtena největší firma), střední firmy vzrostly o 19,8 % a malé o 30,4 %. V této charakteristice nesledujeme mikro firmy, zejména proto, že tři ze čtyř z nich vznikly až po roce 2021. Z hlediska vlastnictví výrazně posílily české firmy, jejichž tržby vzrostly o 115,0 % (z 18,3 miliard na očekávaných 39,5 miliard v roce 2026), zatímco firmy se zahraničním majitelem zaznamenaly pokles o 12,2 % (z 24,4 miliard na 21,4 miliard). V případě započítání i největší firmy byl pokles ze 174,4 miliard na 173,4.

Graf 1 Vývoj obrátu ve firmách v letech 2021 až 2026

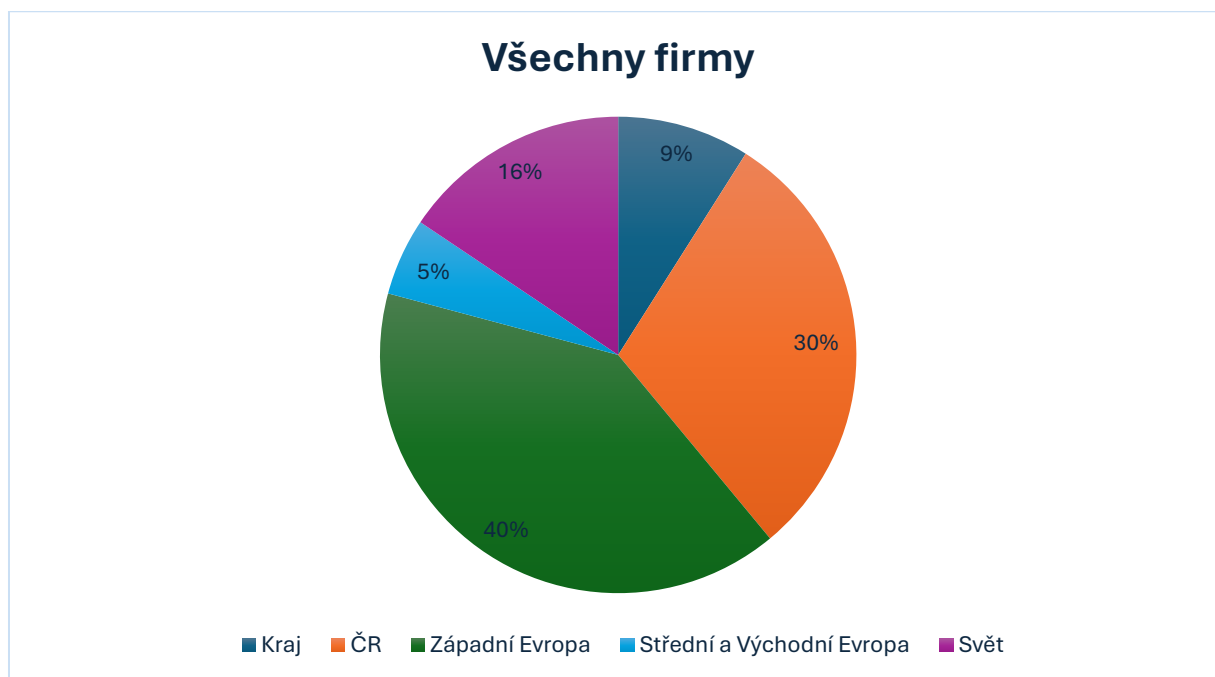

Za poslední dva roky jsme se snažili růst o 20 % a zvládáme to i díky tomu, že se část našich procesů podařilo zdigitalizovat.

Graf 2 Změna tržeb mezi lety 2021 až 2026 u firem dle jejich velikosti a vlastnictví

Graf 3 Trhy firem v roce 2026

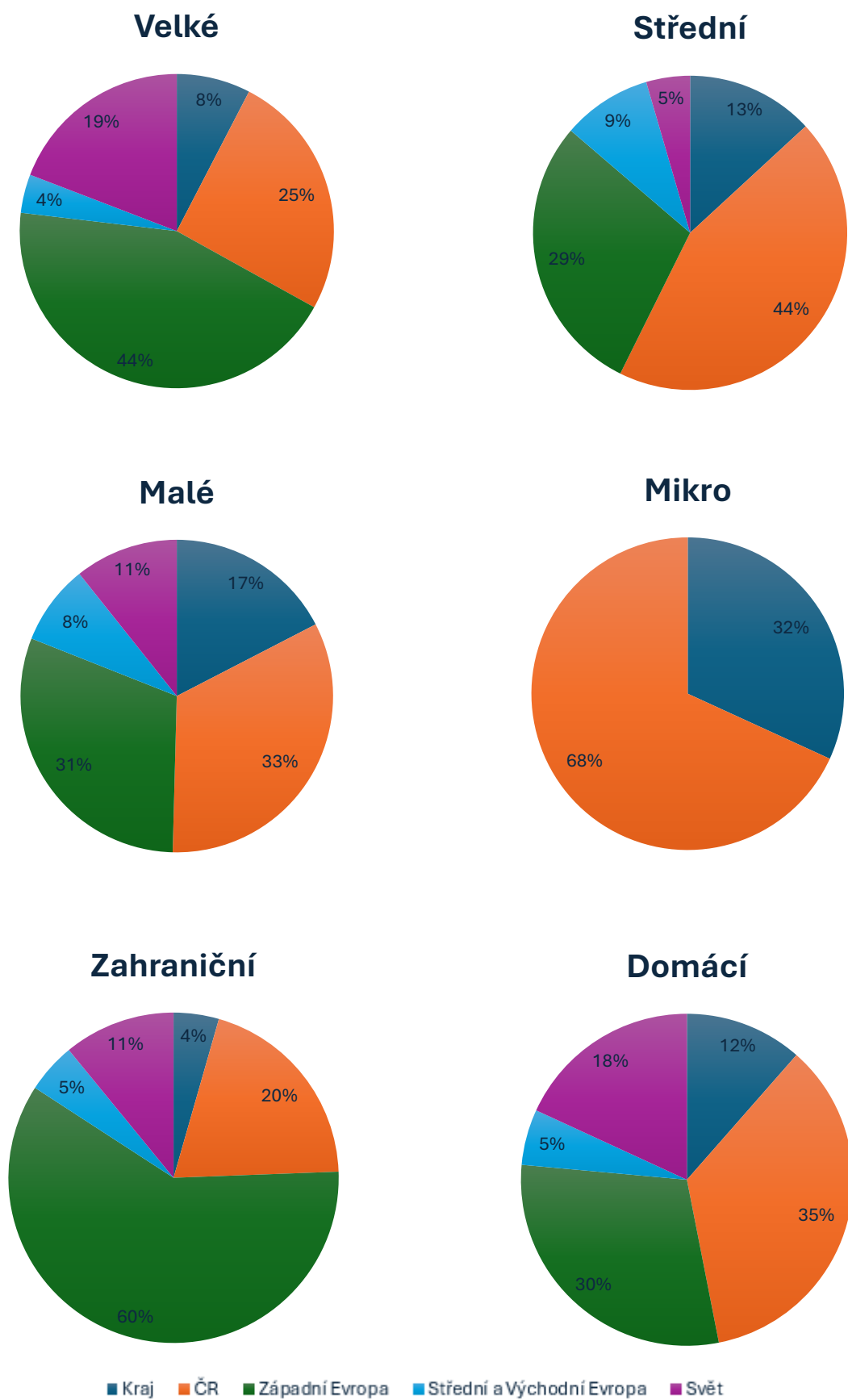
Dotazované podniky získávají většinu svých tržeb na zahraničních trzích (61 %), což poukazuje na výrazně proexportní orientaci firem (ve Zlíně činila tato hodnota pouze 46,3 %). Z této statistiky byla vyčleněna firma s nejvyšším obratem, která by svými výsledky značně situaci zkreslovala.

Při pohledu na výsledky za jednotlivé kategorie firem je patrné, že nejvíce exportně orientované jsou ty s 250 a více zaměstnanci, jejichž prodeje směřovaly do zahraničí v 67 %. V případě kategorie středních firem už převažuje domácí trh (57 %), zatímco u firem malé velikosti je tento podíl vyrovnaný. Mikro firmy podle očekávání naopak realizují veškeré tržby na domácím trhu.

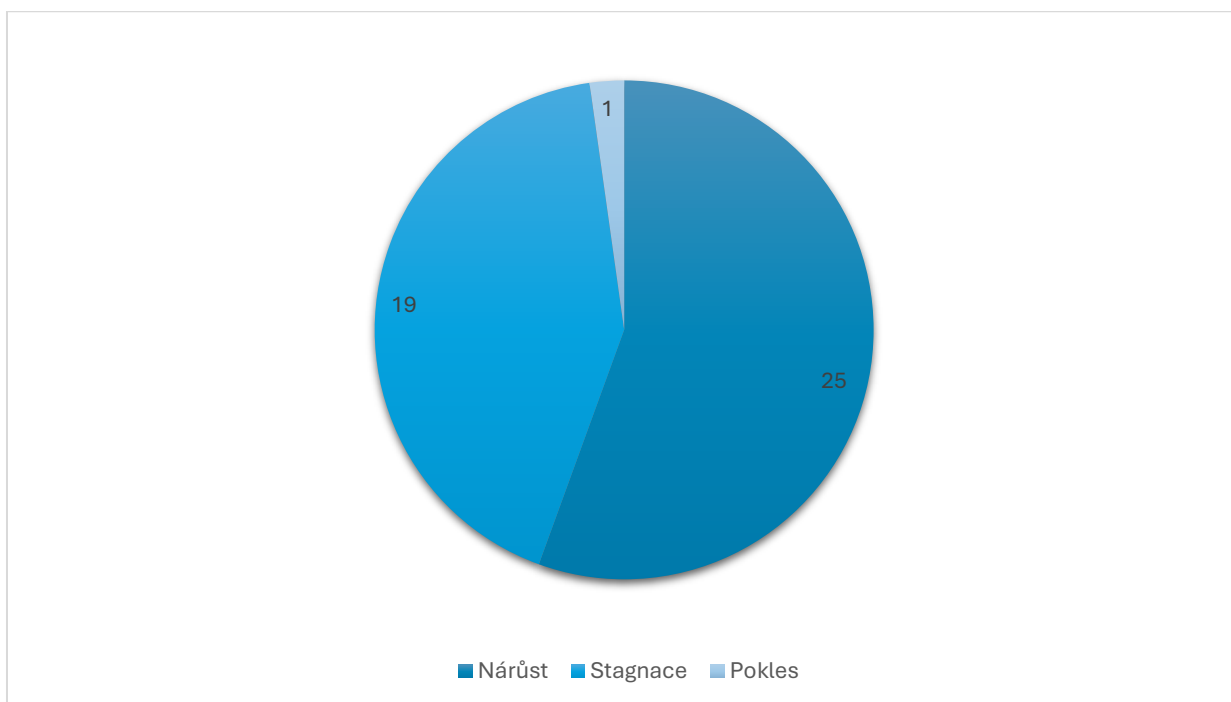
Rozdíly panují rovněž i v kategoriích firem podle vlastnictví, kdy podniky se zahraničním vlastníkem prodávají své výrobky nebo služby na českém trhu pouze ve výši 24 %, zatímco domácí firmy zde realizují 47 % svých tržeb. Rovněž v těchto statistikách není zahrnuta největší místní firma.

Rozdílné hodnoty nalezneme také při rozdělení na výrobní a nevýrobní podniky. V případě nevýrobních podniků došlo k přibližně 30% nárůstu obratu ve sledovaném období (oproti 9% nárůstu výrobních podniků). Zásadní rozdíl je u těchto společností ovšem v případě exportu: pro výrobní firmy představuje 94,5 % tržeb, zatímco pro nevýrobní pouze 23,3 %.

Graf 4 Trhy firem dle velikosti a vlastnictví v roce 2026

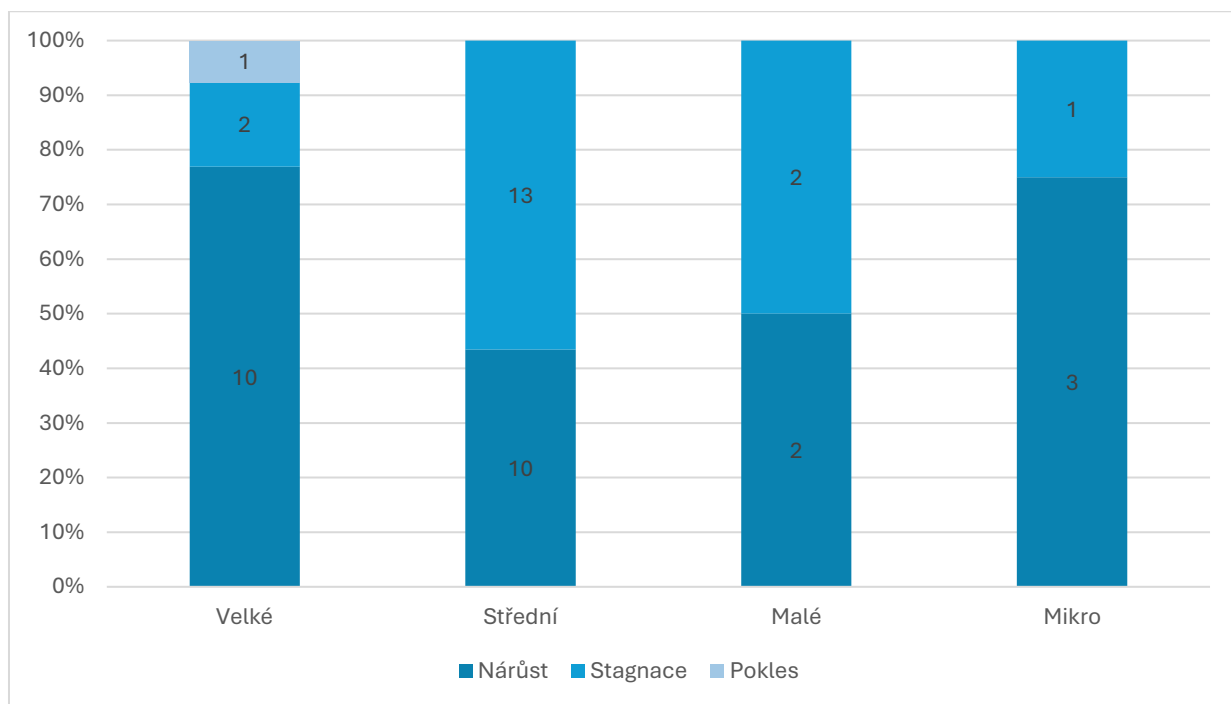
Graf 5 Výhled tržeb na další roky

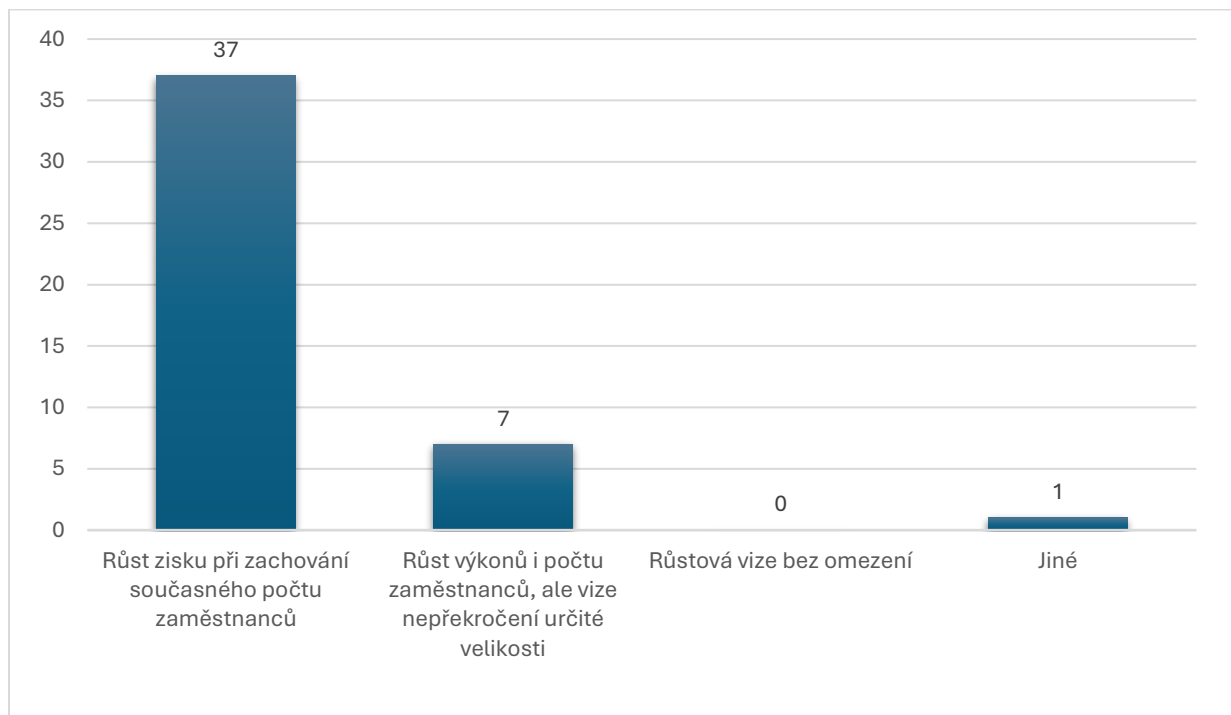
Pohled pardubických podniků do budoucna je převážně optimistický a stabilní – nárůst tržeb očekává 56 % firem (25 z 45), dalších 42 % (19 firem) počítá se stagnací a pouze jediná velká firma předpovídá pokles.

Růstové ambice vykazují zejména mikro firmy a velké podniky, zatímco střední firmy očekávají spíše stabilizaci. Klíčovým zjištěním je však posun v rozvojových strategiích: celých 82 % firem (37 z 45) plánuje dosahovat vyššího zisku při zachování současného počtu zaměstnanců skrze automatizaci a zvyšování produktivity, zatímco růst spojený s náborem nových pracovníků plánuje pouze 16 % podniků a neomezenou růstovou vizi nedeklaruje žádná z firem.

Graf 6 Výhled tržeb na další roky podle velikosti firem

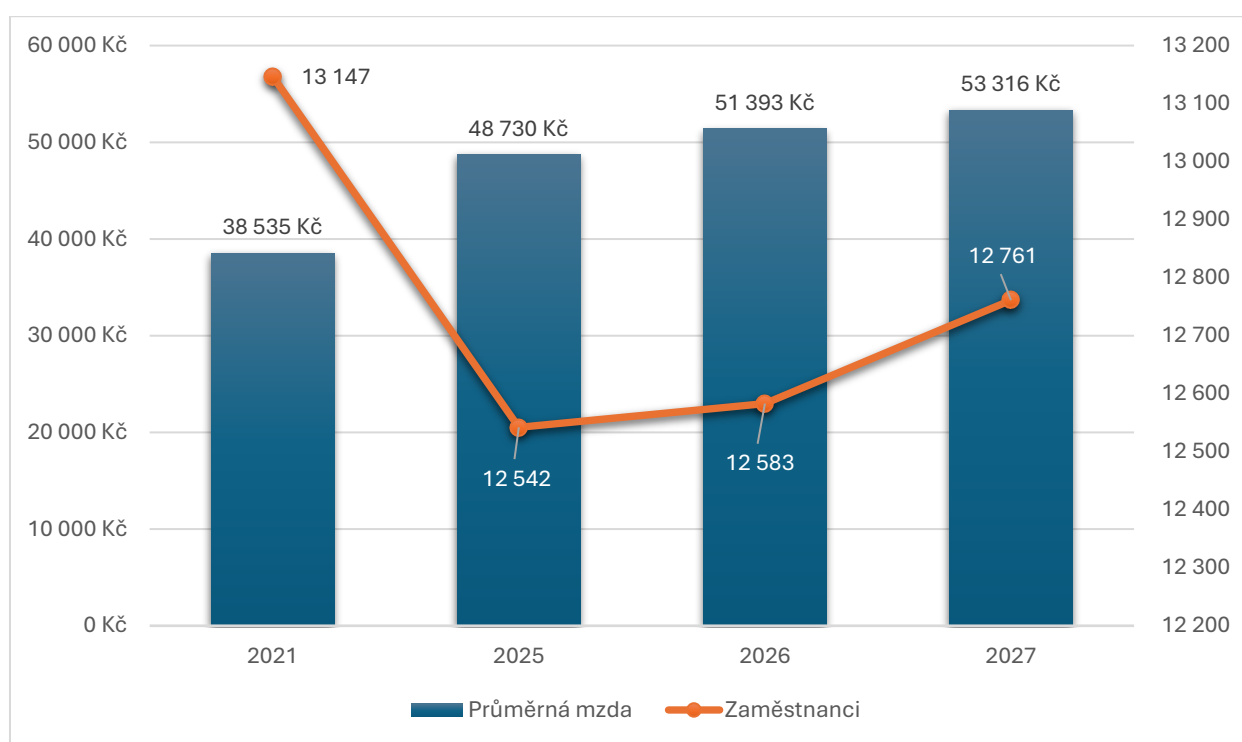
Graf 7 Vize firem do budoucnosti

Pracovní síla, zaměstnanost a mzda

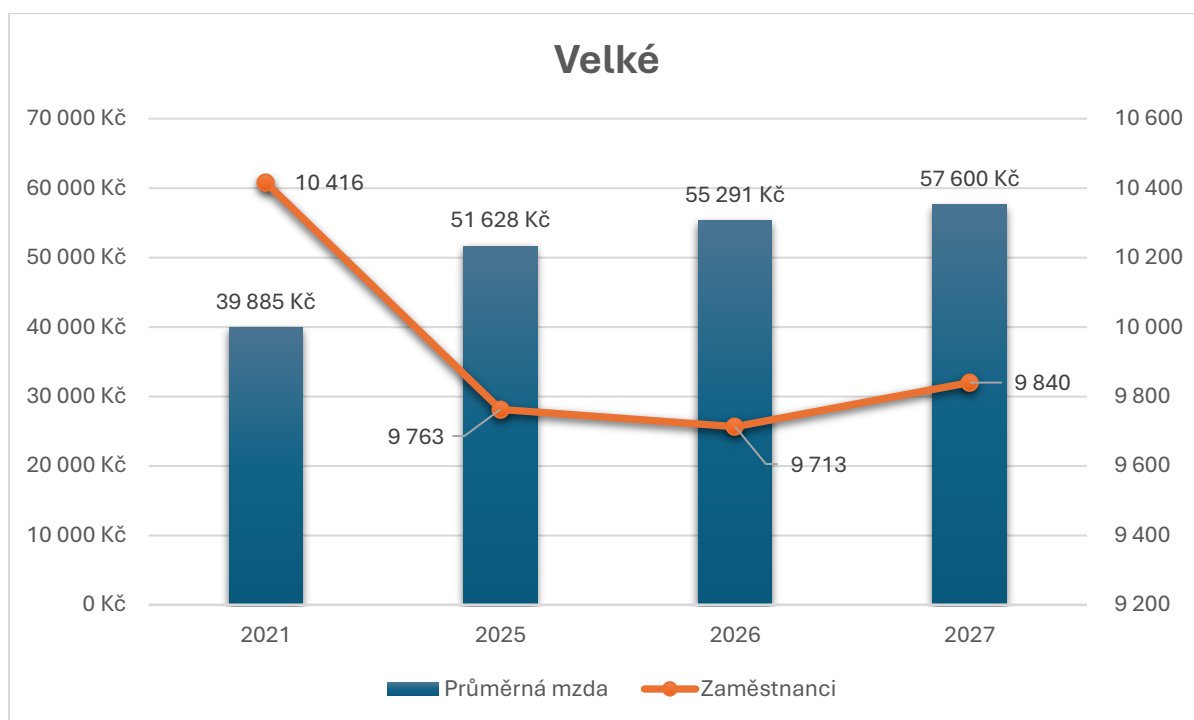
Trh práce v Pardubicích prochází v posledních letech dynamickým vývojem, pro který je typický výrazný růst mzdové úrovně spojený se snižováním celkového počtu pracovníků v tradičních velkých podnicích. V dotazovaných podnicích pracovalo v roce 2026 celkem 12 583 zaměstnanců, což představuje mírný nárůst oproti roku 2025 (12 542). Ve srovnání s rokem 2021 (13 147) však celkový počet pracovníků poklesl o více než 500 osob. Pro rok 2027 firmy odhadují opatrné oživení stavu na 12 761 zaměstnanců.

Graf 8 Vývoj počtu zaměstnanců a mzdy od roku 2021

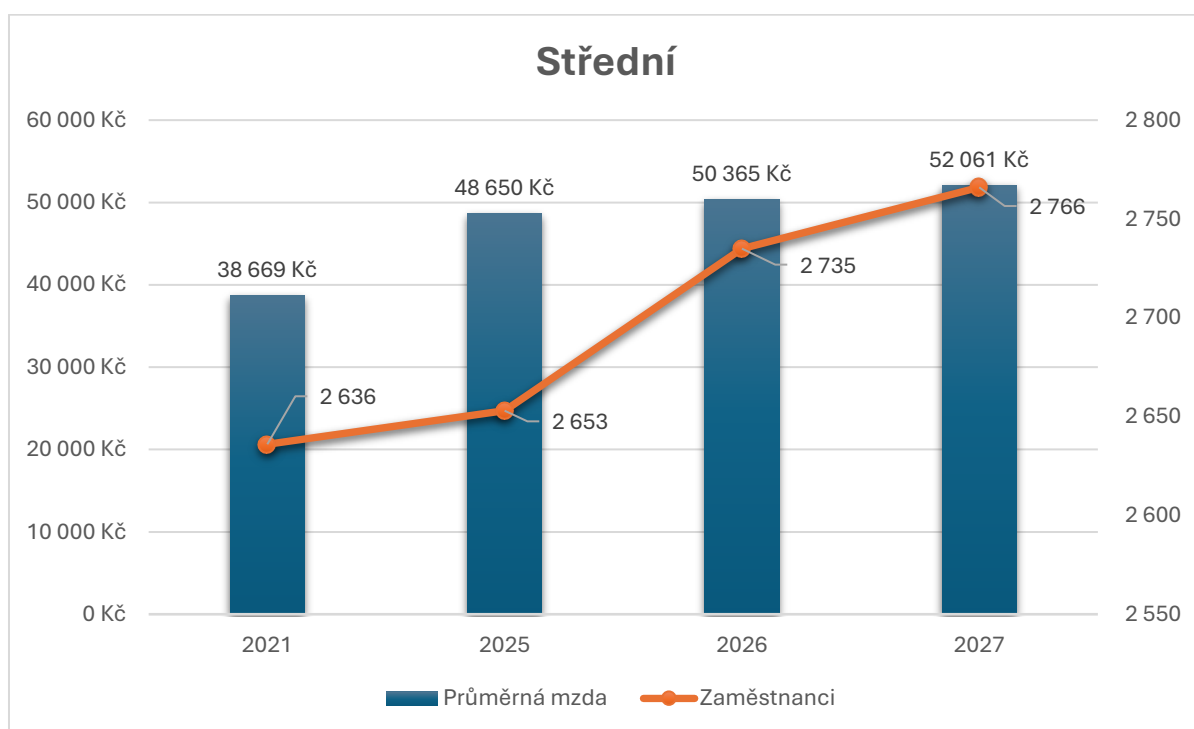

Zatímco celková zaměstnanost vykazovala po roce 2021 pokles, průměrná hrubá mzda v pardubických firmách i nadále roste. Průměrná hrubá mzda v pardubických firmách vzrostla z 38 535 Kč v roce 2021 na 51 393 Kč v roce 2026 a v roce 2027 se počítá i nadále s jejím mírným růstem. Mzdovým lídrem zůstávají velké (55 291 Kč) a zahraniční firmy (56 744 Kč), které vysokým odměňováním kompenzují úbytek stavů a snaží se přilákat kvalifikované pracovníky.

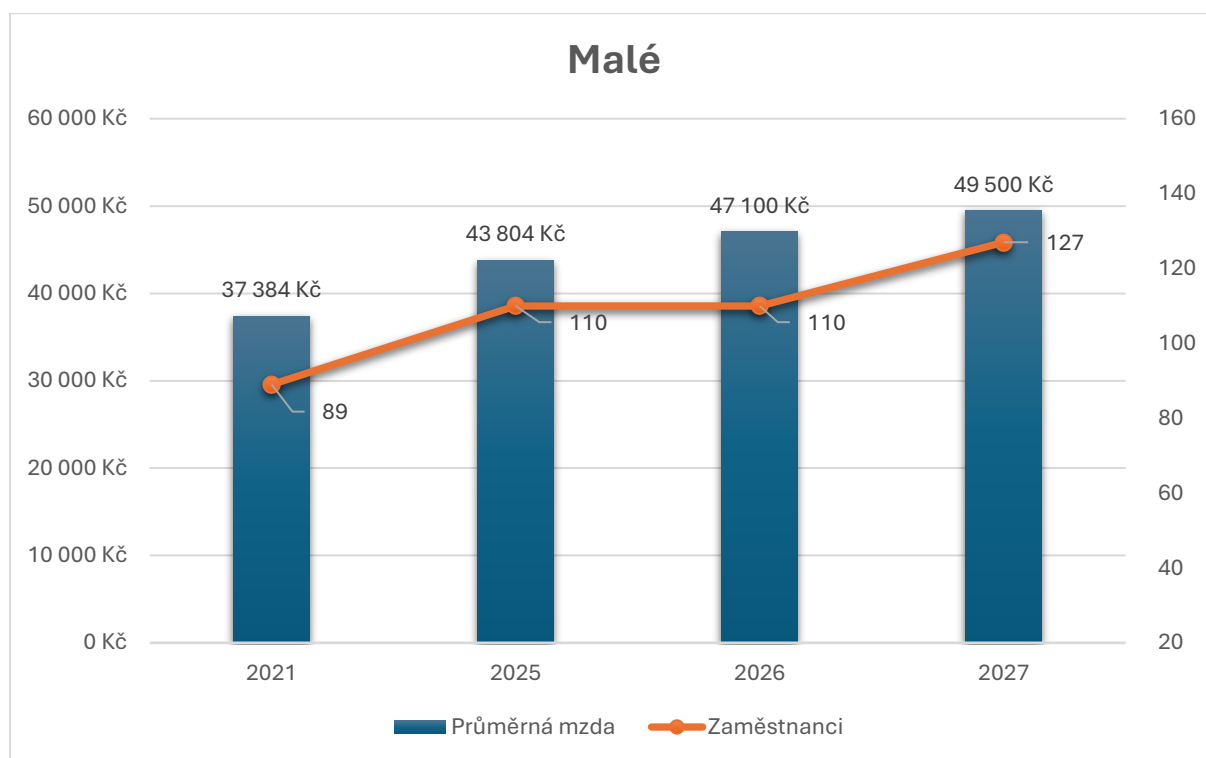
Graf 9 Vývoj počtu zaměstnanců a mzdy ve velkých firmách

Graf 10 Vývoj počtu zaměstnanců a mzdy ve středních firmách

Graf 11 Vývoj počtu zaměstnanců a mzdy v malých firmách

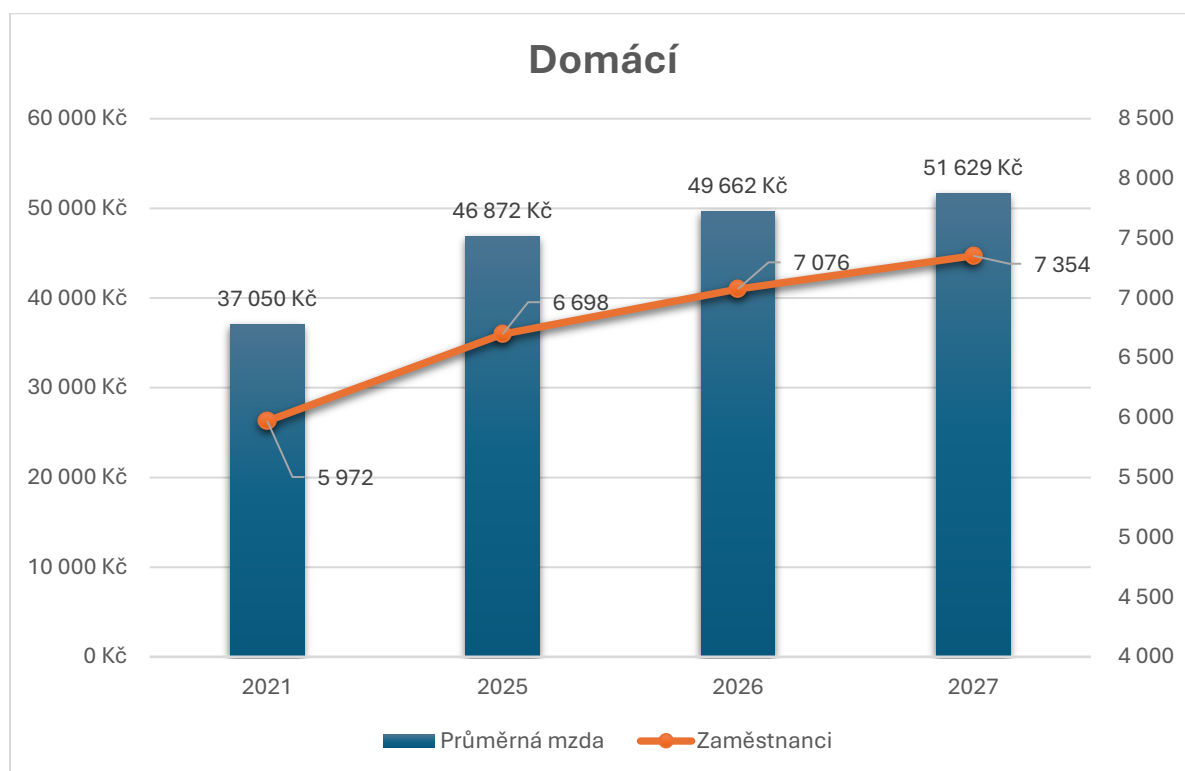

Zásadní rozdíl vykazují data českých a zahraničních firem na pardubickém trhu práce. Zatímco zahraniční firmy procházejí obdobím zeštíhlování, české společnosti pomalu přejímají roli hlavního tahouna zaměstnanosti v regionu.

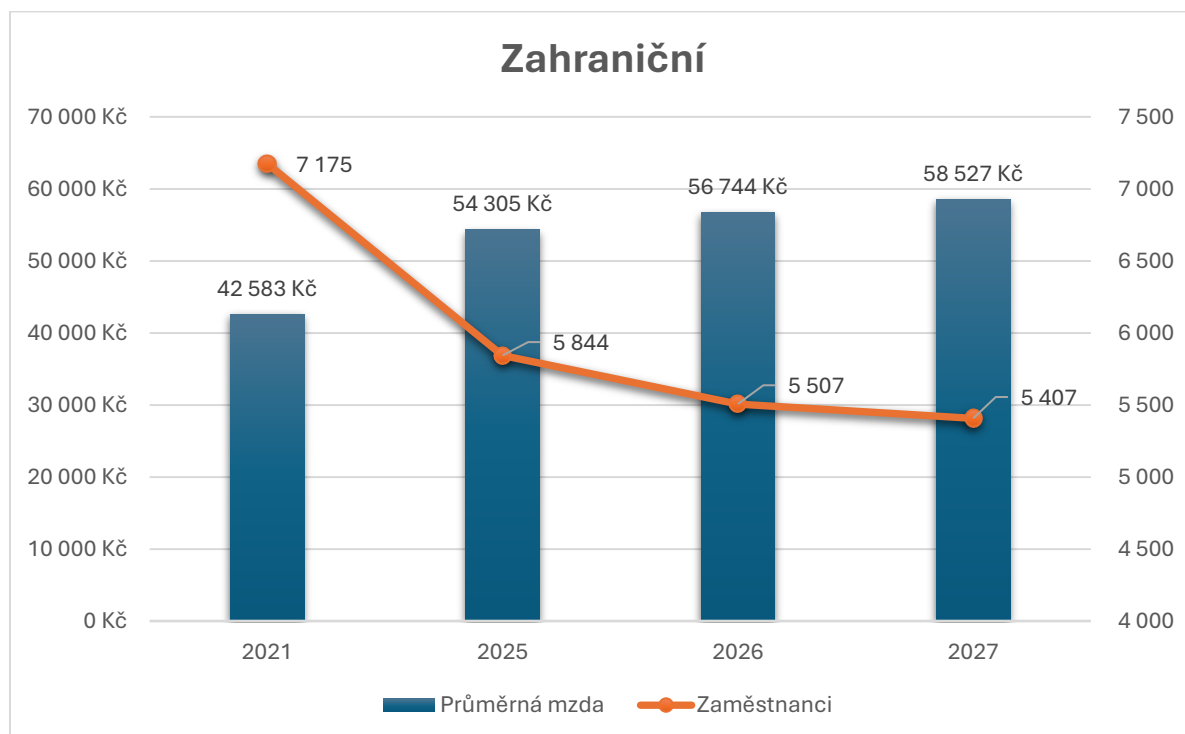
Zahraniční podniky vykazují od roku 2021 trvalý pokles počtu pracovníků. Zatímco v roce 2021 zaměstnávaly 7 175 osob, do roku 2026 tento počet klesl o více než 1 600 pracovníků na 5 507 (a v roce 2027 firemní odhady počítají s dalším poklesem na 5 407). Tento vývoj odráží kombinaci globální optimalizace velkých výrobních závodů, tlaku na efektivitu a investic do automatizace a robotizace, které nahrazují rutinní manuální pozice.

Zcela opačný trend vidíme u podniků s českým vlastnictvím, které konstantně rostou a dokáží na trhu práce absorbovat volné kapacity. Mezi lety 2021 a 2026 zvýšily celkový počet svých zaměstnanců z 5 972 na 7 076 (nárůst o více než 1 100 osob) a do roku 2027 plánují tento stav dále rozšířit na 7 354 pracovníků. Podobná situace panuje u nevýrobních podniků, u kterých se počet zaměstnanců zvýšil oproti roku 2021 o 329, zatímco u výrobních firem došlo k poklesu o 893 zaměstnanců. Průměrná mzda je v tomto ohledu vyšší u nevýrobních firem (54 756 Kč oproti 48 176 Kč u výrobních).

Graf 12 Vývoj počtu zaměstnanců a mzdy ve firmách s českým vlastnictvím

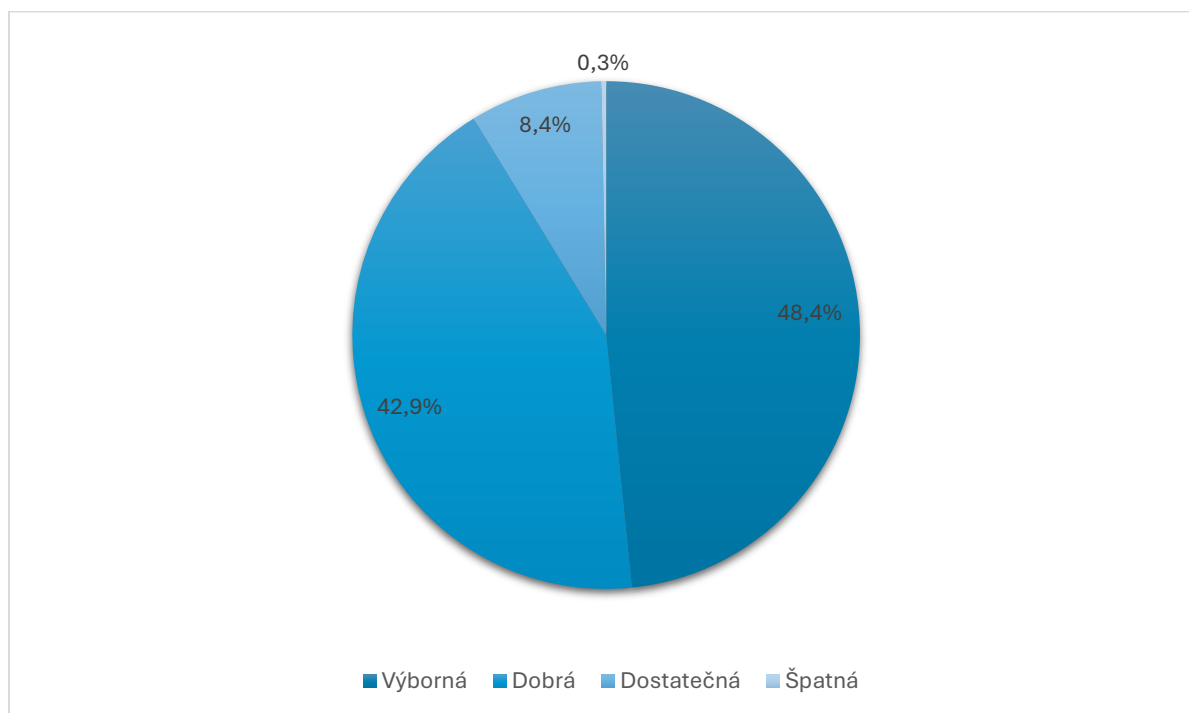

Graf 13 Vývoj počtu zaměstnanců a mzdy ve firmách se zahraničním vlastnictvím

Pokud jde zrovna kolem někdo, kdo nebere drogy a nekrade, tak ho vezmeme. Je jedno, že nic neumí. Taková je situace.

Graf 14 Kvalita pracovních sil

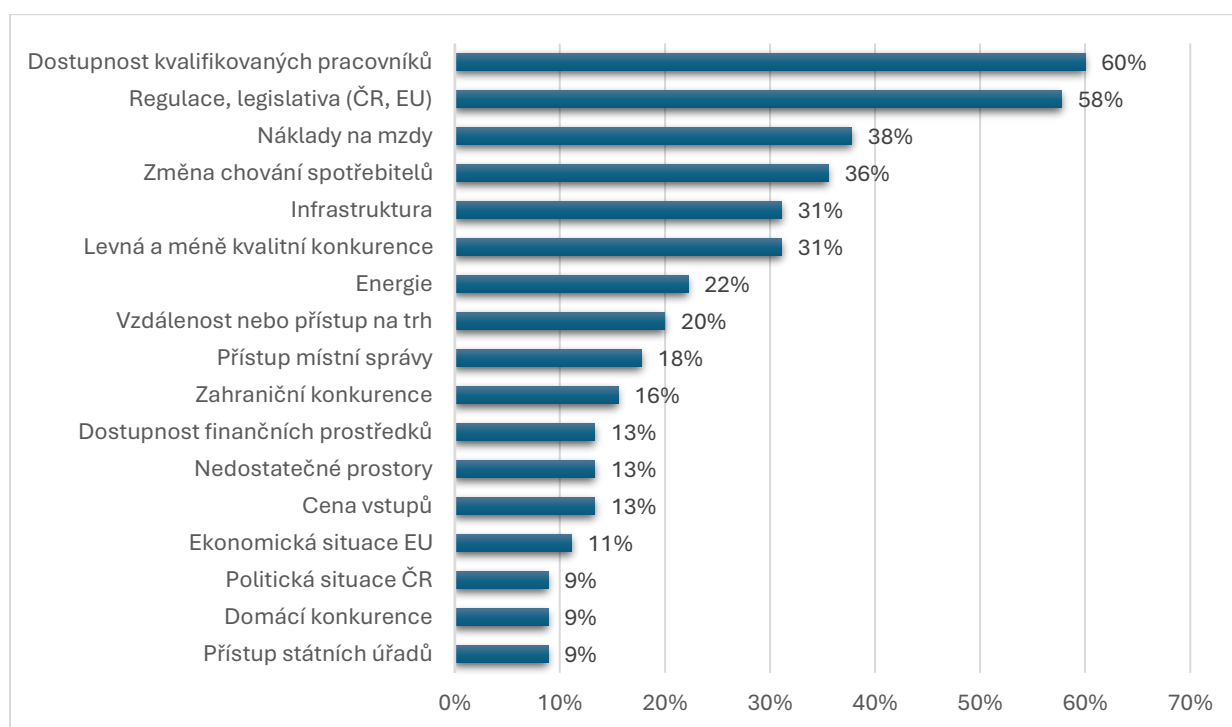
Firmy napříč velikostními i vlastnickými kategoriemi se ovšem shodnou na těžkostech spojených s najímáním nových pracovníků, které vedou k tomu, že v dnešní době musí zaměstnávat i ty, kteří by z hlediska kvality dříve odmítaly. Přesto však podniky hodnotí téměř polovinu svých zaměstnanců (48,4 %) jako výbornou a dalších 42,9 % označily za dobré.

Na pohovoru nemůžeme ani zmínit téma, které by mohlo být uchazeči nepříjemné. V takových případech se s námi totiž už přestanou bavit.

Bariéry rozvoje firem

Nejčastěji zmiňovanou bariérou firem byla v tomto průzkumu dostupnost kvalifikovaných pracovníků (60 % firem), těsně následovaná regulací a legislativou ČR a EU (58 % firem). S odstupem následují náklady na mzdy (38 %), změna chování spotřebitelů (36 %), infrastruktura (31 %) a levná a méně kvalitní konkurence (31 %). Dalšími zmiňovanými faktory jsou energie (22 %), vzdálenost/přístup na trh (20 %), přístup místní správy (18 %) či zahraniční konkurence (16 %). Nedostatečné prostory, ceny vstupů a dostupnost financování trápí shodně 13 % firem.

Graf 15 Bariéry rozvoje firem

Hlavní bariéry a zjištění z rozhovorů s firmami

Akutní nedostatek kvalifikovaných pracovníků se prolíná napříč všemi obory. Chybí manuální a řemeslné profese (zámečníci, svářeči, montéři, řidiči) i vysokoškolsky vzdělaní technici a vývojáři. Dramatický pokles kvality uchazečů vede ke snižování nároků firem. Příkladem může být vyjádření jednoho z velkých podniků, který ze 42 uchazečů o práci během tří měsíců nedokázal kvůli nedostatečné kvalifikaci či přístupu přijmout ani jednoho.

Vyčerpanost lokálního trhu vede k neustálému přetahování zaměstnanců mezi sousedními závodními areály a k tlaku na růst mzdových nákladů, což dopadá zejména na menší české subjekty.

Ve stavebnictví a montážních oborech narážejí firmy na jev, kdy mladší zaměstnanci kategoricky odmítají přes týden spát na ubytovnách či stavbách a vyžadují každodenní návrat domů. Řada absolventů po zaučení navíc odchází do fyzicky méně náročných profesí s minimální odpovědností (kurýrní služby, doplňování regálů v supermarketech).

Vzhledem k vyčerpání místních zdrojů musely firmy přistoupit k dovozu pracovníků ze zahraničí (nejčastěji z Ukrajiny, Rumunska, ale stále častěji z Filipín). S tím souvisí ale souvisí další problémy firem při řešení ubytování a vyřizování pracovního povolení.

Kromě situace na trhu práce firmy značně trápí narůstající byrokracie, regulace a celkově chybějící koncepce fungování státu. Podnikatelé kritizují nepřehlednost a neustálé změny norem bez dostatečného předstihu a výkladu. S narůstající administrativní zátěží se úměrně zvyšuje i podíl pracovníků věnujících se výhradně plnění formálních státních výkazů a směrnic na úkor produktivní práce.

Například stavební firmy kritizují, že stát a obce nemají (pětileté) plány financování dopravy a infrastruktury. Ze dne na den dochází k zastavování investic, což ohrožuje návratnost drahé techniky i udržení vychovaných lidí.

V případě stížností na infrastrukturu firmy nejčastěji zmiňovaly následující:

- **Omezení dostupnosti pracovních sil:** Pokud do průmyslových zón nevedou spolehlivé spoje MHD nebo bezpečné chodníky, část uchazečů o práci odmítne na pohovor vůbec dorazit nebo do zaměstnání nastoupit.
- **Komplikace při střídání směn:** Z důvodu nevhodně nastavených jízdních řádů dochází k předčasným odchodům zaměstnanců z pracoviště, aby stihli jediný autobusový spoj.
- **Zátěž pro vnitrofiremní capacity:** Když veřejná doprava nefunguje, zaměstnanci musejí dojíždět auty, což extrémně přetěžuje firemní parkoviště a zabírá plochy určené pro případné rozšiřování výroby či skladů.

Za konkrétní bariéry firmy označily níže uvedené:

Nefunkční nebo špatně načasovaná MHD:

- **Nenavazování na směny:** Spoje nejezdí na ranní, odpolední ani noční směny, případně přijíždějí těsně po začátku pracovní doby nebo s velkým předstihem.
- **Chybějící obslužnost periferií:** Autobusy do některých částí zón (např. v Černé za Bory, Rosicích či na Holandské) vůbec nezajíždějí nebo končí z úsporných důvodů na hlavním nádraží (v případě Rosic).
- **Neefektivní platby:** V Čívicích platí skupina firem Dopravnímu podniku značné částky za příspěvky na spoje, přičemž plánování linek považují za neefektivní.

Absence bezpečné infrastruktury pro pěší a cyklisty:

- **Chodníky odnikud nikam:** U řady fabrik chybějí souvislé chodníky a osvětlení (např. v Dělnické ulici), takže zaměstnanci chodí po krajnicích v tmě mezi kamiony.
- **Chybějící přechody a cyklostezky:** U nádraží v Rosicích či u kruhových objezdů chybějí přechody pro chodce i vyhrazené cyklostezky, kvůli čemuž dochází ke konfliktům na chodnících či nehodám cyklistů.
- **Samoobslužná výstavba:** Některé firmy si musely přístupový chodník vybudovat i udržovat samy na vlastní náklady.

Kritický nedostatek parkování a nebezpečné výjezdy:

- **Zablokované brány:** Nelegálně zaparkované kamiony u výjezdů z firemních areálů (např. v Dělnické ulici) brání řidičům osobních aut ve výhledu do ulice.
- **Ranní kolony u vstupů:** V Semtíně se při kontrole na branách tvoří ranní kolony vozidel.

Nekoncepční koordinace staveb a kamionová tranzitní doprava:

- Těžká nákladní doprava ze zón musí projíždět obytnými sídlišti (Dubina) nebo úzkými ulicemi Staročernska.
- Dlouhotrvající opravy a špatný technický stav mostů ohrožují plynulost i bezpečnost.
- Cesta přes město trvá neúměrně dlouho (např. hodina z Prahy do Pardubic a další hodina z centra do Nemošic či Černé za Bory).

Náměty firem na zlepšení situace:

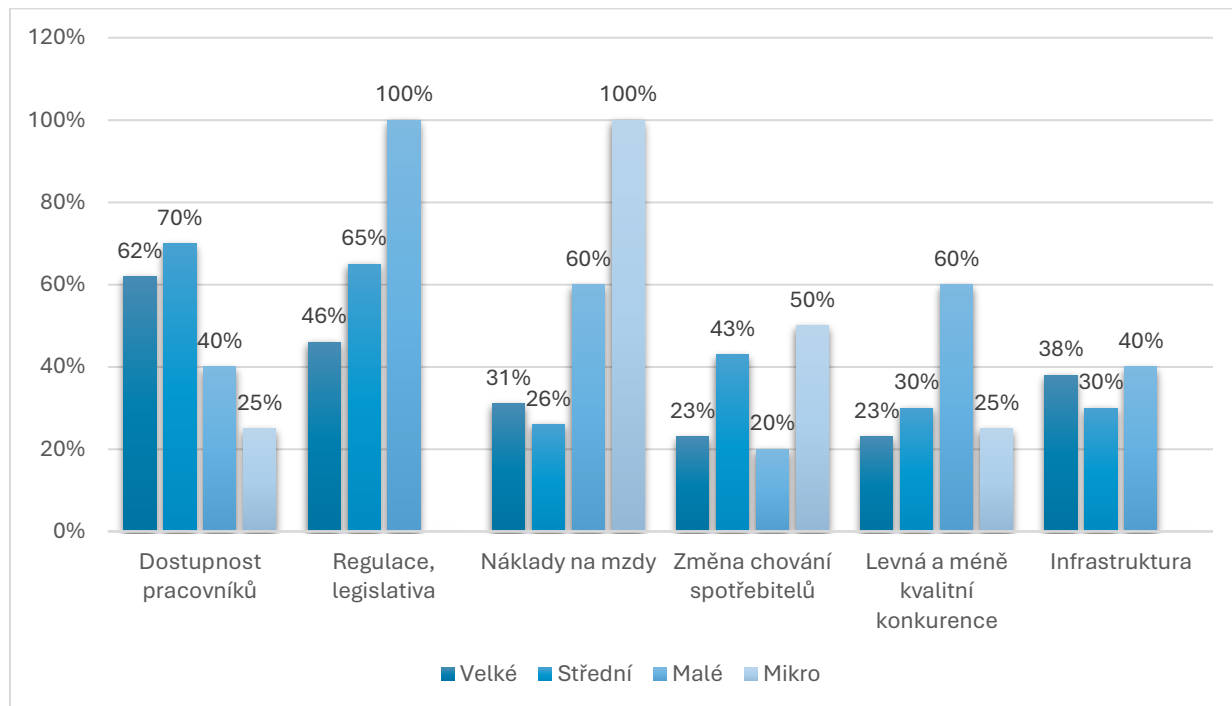
- **Aktivní mediátorská role města a lokální pracovní skupiny:** Město by mělo propojovat firmy v jednotlivých lokalitách (Černá za Bory, Rosice, Semtín, Čivice) s Dopravním podnikem města Pardubic a vytvořit pracovní skupiny, které vyladí jízdní řády MHD přímo na míru výrobním směnám.
- **Dostavba chybějících chodníků, přechodů a cyklostezek:** Vybudovat bezpečné přístupové trasy, osvětlení a přechody pro pěší u zastávek a u vjezdů do zón.
- **Parkovací domy / P+R na vjezdech do průmyslových zón:** Zřídit záchytná parkoviště na okraji zón (např. v Semtíně u křižovatky u univerzity), odkud by zaměstnanci i přijíždějící z okolních obcí pokračovali pěšky nebo vyhrazenou MHD.
- **Systémová daňová úleva na vlastní svozy zaměstnanců:** Poskytnout daňové úlevy firmám, které si dopravu svých pracovníků ze širšího okolí zorganizují a zafinancují po vlastní ose, místo dotování poloprázdných linek MHD.
- **Napojení zón na obchvaty a dostavba přivaděčů:** Dokončit napojení zón na dálniční síť tak, aby těžká nákladní doprava nemusela projíždět přes sídliště a obytné čtvrti

Firmy rovněž ostře kritizují město za to, že jim v posledních letech až čtyřnásobně zvýšilo daň z nemovitosti, aniž by do průmyslových zón investovalo do zlepšení služeb či infrastruktury. Náklady rostou i z hlediska cen energií, kdy vysoké ceny elektřiny znevýhodňují české podniky oproti evropské konkurenci. K tomu se přidávají skoky v cenách komponentů, kovů, plastů a pohonných hmot.

Zástupci firem poukazují také na výrazný posun v nákupním chování spotřebitelů (36 %), kteří pod vlivem ekonomických a geopolitických nejistot změnili své prioritizace. Obchodní společnosti závislé na masě koncových zákazníků čelí vysoké citlivosti trhu na negativní zprávy v médiích či globální konflikty, které u spotřebitelů okamžitě spouštějí nákupní opatrnost a odkládání výdajů. Tento trend se projevuje napříč obory – například u prodejců automobilů příchod krizových zpráv vede ke zmrazení či rušení objednávek na 3 až 4 měsíce, než se zákazníci v situaci zorientují. Zároveň dochází ke striktnímu upřednostňování ceny před kvalitou, což je ještě umocněno masivním nástupem čínských internetových tržišť, která drtí trh dumpingovými cenami. Zatímco tuzemské firmy musejí plnit přísné normy a hradit recyklační poplatky, čínské platformy tyto povinnosti často obcházejí a přetahují cenově senzitivní klientelu. Vysoké úrokové sazby a drahé hypotéky navíc omezily disponibilní finance domácností, což zbrzdilo stavební projekty i navazující poptávku po vybavení a technologiích. Posun je patrný i v sektoru služeb, kde zákazníci

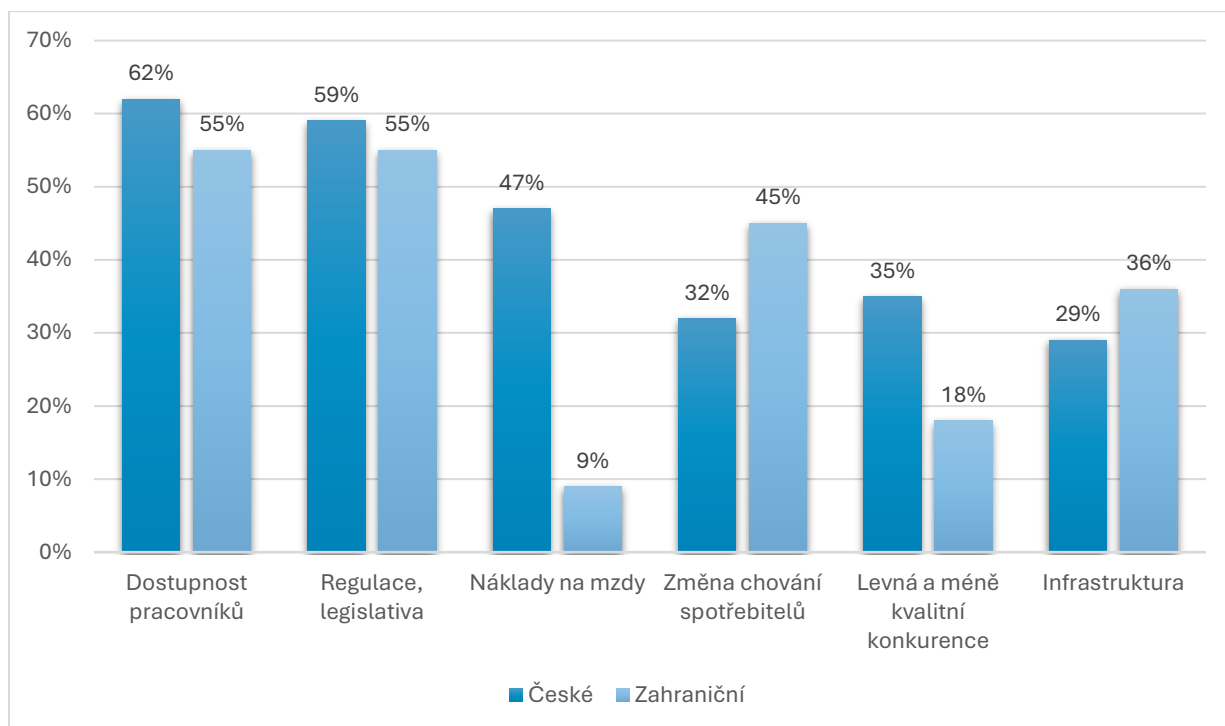
vyžadují okamžitou obsluhu drobných požadavků za minimální částky a odmítají akceptovat reálné náklady práce či provozu moderních technologií.

Graf 16 Bariéry rozvoje firem podle velikosti

Pohled na bariéry podle velikosti a vlastnictví firem odhaluje zásadní strukturální rozdíly v dopadu jednotlivých faktorů. Zatímco velké (62 %) a střední firmy (70 %) nejvíce drtí chybějící pracovní síla, pro mikro firmy (100 %) a malé podniky (60 %) představují hlavní existenční hrozbu skokově rostoucí náklady na mzdy, v nichž nedokážou konkurovat mzdové síle nadnárodních zaměstnavatelů v regionu. Zásadní rozevření nůžek existuje u mzdových nákladů mezi českými a zahraničními subjekty: pro české firmy představují druhou největší bariéru (47 %), zatímco pro zahraniční závody jde o okrajový faktor (9 %). V porovnání se Zlínem, kde byly mzdové náklady vnímány napříč velikostmi poměrně vyrovnaně a níže (střední 20 %, velké 18 %), se v Pardubicích jedná o nesrovnatelně palčivější problém daný přítomností silných zahraničních mzdových lídrů. České subjekty navíc čelí dvakrát častěji levné a méně kvalitní konkurenci (35 % vs. 18 % zahraničních), zejména v podobě nekalého dumpingu ze strany čínských platforem, jež obcházejí české normy a recyklační poplatky. Zatímco zlínský průmysl trápil ze všeho nejvíce přímý výpadkový pokles německého trhu (40 % firem), pardubické subjekty řeší primárně tento nekalý asijský tlak (31 %) a plošnou regulaci ČR i EU (58 %), jež na pardubické malé firmy dopadá dokonce ze 100 %.

Graf 17 Bariéry rozvoje firem podle vlastnictví

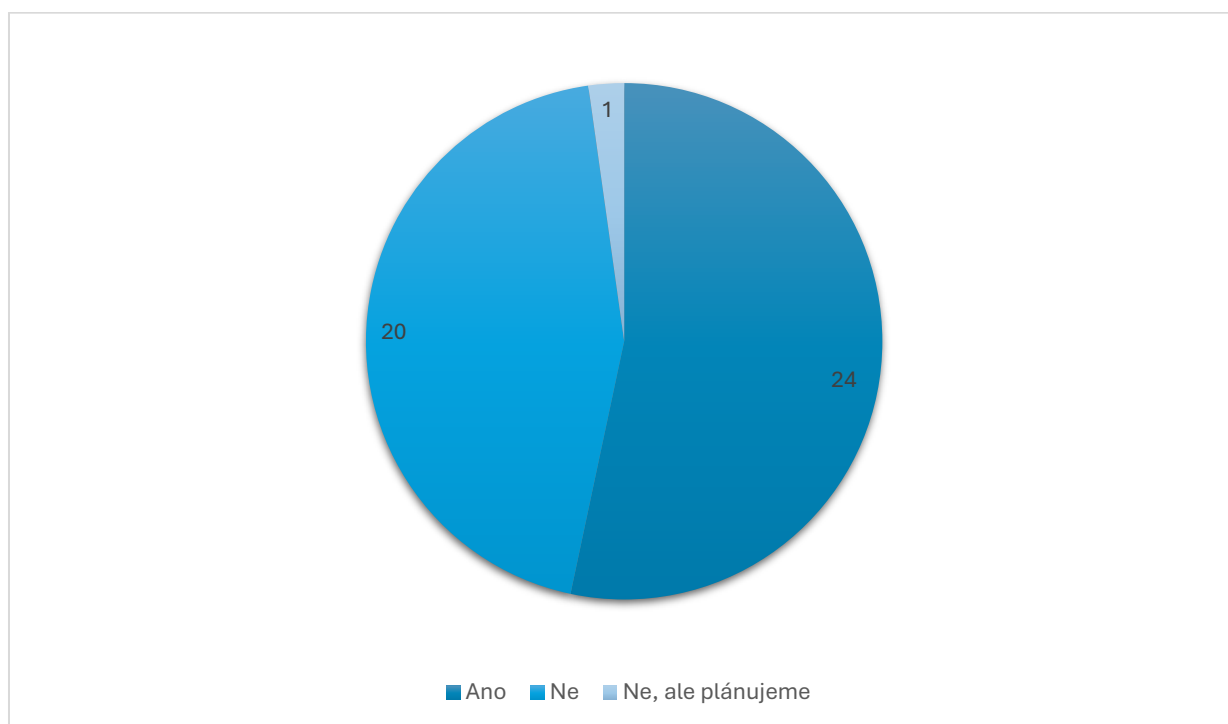

Velká část naší produkce směřuje do Ameriky, která je nepředvídatelná ze dne na den.

Věda a výzkum

Více než polovina dotazovaných podniků v Pardubicích – 24 z 45 (53 %) – disponuje vlastními kapacitami, oddělením nebo specializovanými pracovníky, kteří se věnují aktivitám výzkumu a vývoje (VaV). Další firma plánuje vlastní VaV aktivity v nejbližší době zřídit a zbývajících 20 firem (44 %) se výzkumným činností nevěnuje. Celkově tyto společnosti zaměstnávají přibližně 600 pracovníků ve výzkumu a vývoji. Míra zapojení firem do výzkumu a vývoje je podobná jako ve Zlíně, kde provádění těchto aktivit deklarovalo 52 % firem (22 ze 42), zatímco v Pardubicích je to 53 %. Pardubice však vykazují výrazně vyšší celkovou koncentraci výzkumných kapacit: v pardubických podnicích pracuje přibližně 600 odborníků ve VaV, zatímco ve Zlíně to bylo 358 pracovníků.

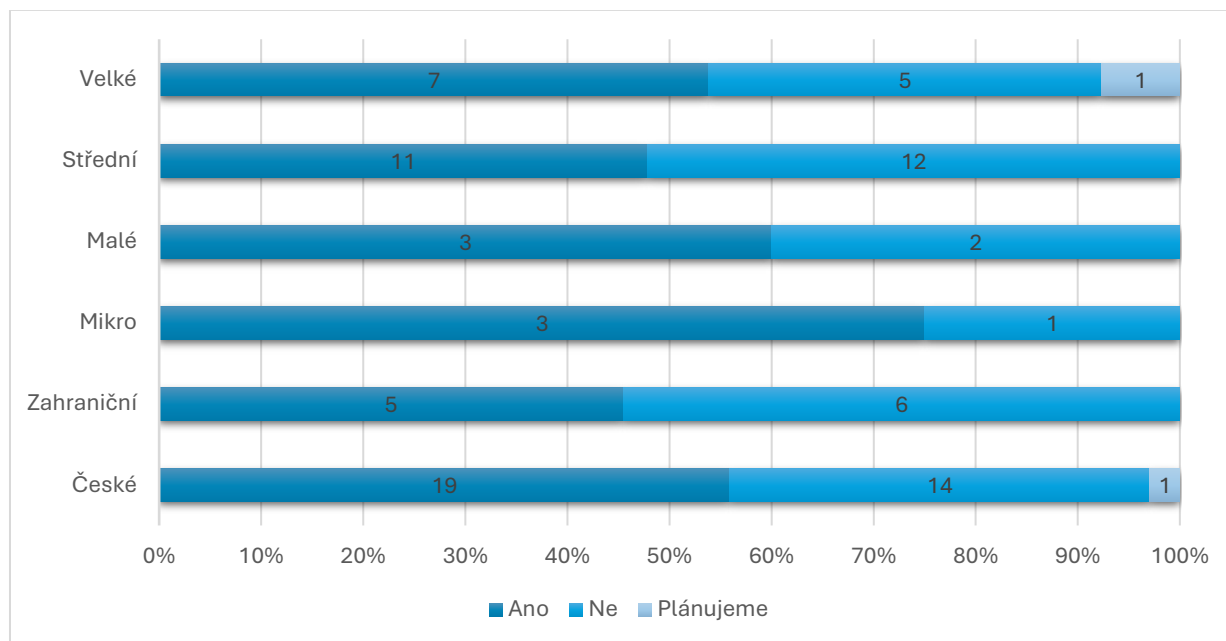
Graf 18 Máte oddělení nebo zaměstnance ve vědě a výzkumu

Pohled na zapojení firem podle velikosti a vlastnictví ukazuje, že ochota investovat do výzkumu a vývoje zásadně závisí na jejich struktuře a původu kapitálu. V kategorii velkých firem realizuje VaV aktivity polovina subjektů (7 ze 14), přičemž jedna zřízení výzkumných kapacit plánuje a 5 firem VaV nemá. Střední firmy tvoří těžiště výzkumných aktivit v regionu, když vlastní VaV provádí 11 z 23 subjektů (48 %). U malých firem realizují výzkum a vývoj 3 z 5 podniků (60 %) a mikro firmy vykazují překvapivě nejvyšší relativní podíl zapojení – VaV mají 3 ze 4 mikro firem (75 %), což potvrzuje přítomnost technologických startupů a specializovaných inženýrských kanceláří. Z hlediska vlastnictví jsou české společnosti ve výzkumu výrazně proaktivnější, když výzkumné kapacity drží

19 z 34 českých firem (56 %), zatímco u zahraničních firem je to pouze 5 z 11 subjektů (45 %). Zahraniční závody totiž mají svá centrální výzkumná pracoviště často alokována v mateřských zemích a v Pardubicích realizují spíše aplikovaný vývoj pro potřeby místní výroby. Aktivnější jsou v tomto ohledu také výrobní firmy (15/23) oproti nevýrobním podnikům (9/22).

Graf 19 Aktivita VaV podle velikosti a vlastnictví firem

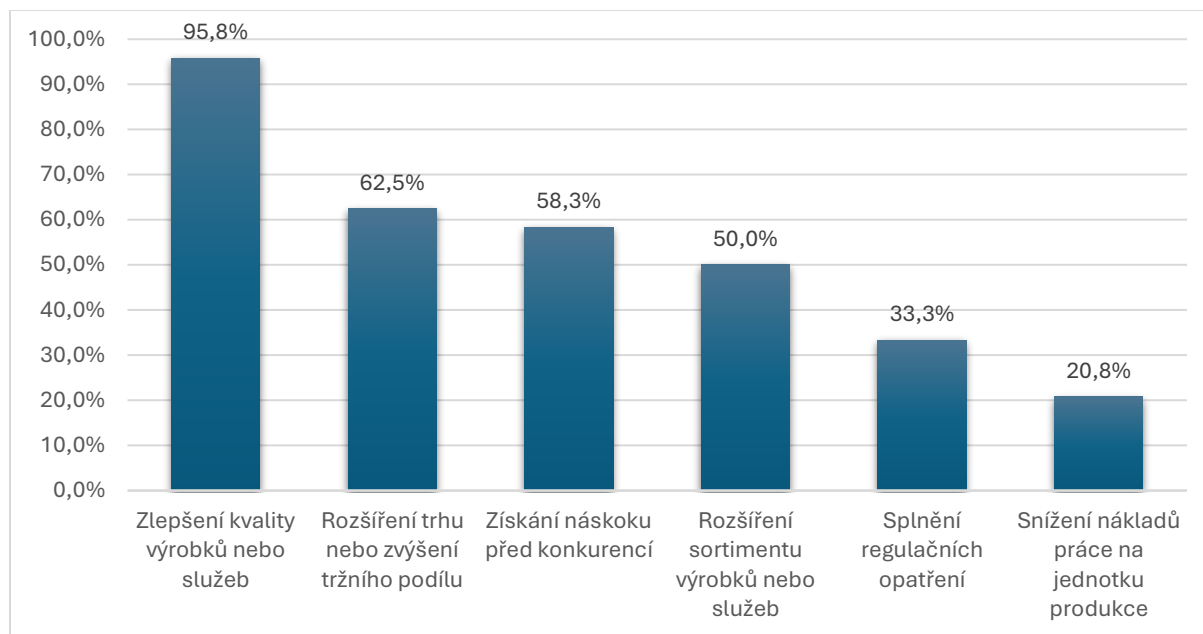

Pro většinu pardubických podniků představují investice do výzkumu a vývoje hlavní nástroj udržení konkurenceschopnosti na globálním trhu. Absolutně nejdůležitějším důvodem pro realizaci VaV aktivit je zlepšení kvality výrobků nebo služeb, které uvádí 95 % firem. Naprostá většina výzkumných kapacit tak směřuje k technologickému zdokonalení stávajícího portfolia. Následuje rozšíření trhu nebo zvýšení tržního podílu (62 %), které otevírá cestu k novým zákazníkům, a získání náskoku před konkurencí (57 %), kde vlastní patentovaná či technologicky náročná řešení chrání firmy před nízkonákladovou konkurencí. Polovina firem (50 %) realizuje VaV z důvodu rozšíření sortimentu o nové produktové řady, přičemž významnou roli hraje i splnění regulačních opatření EU (32 %) a snaha o snížení nákladů práce skrze automatizaci (20 %).

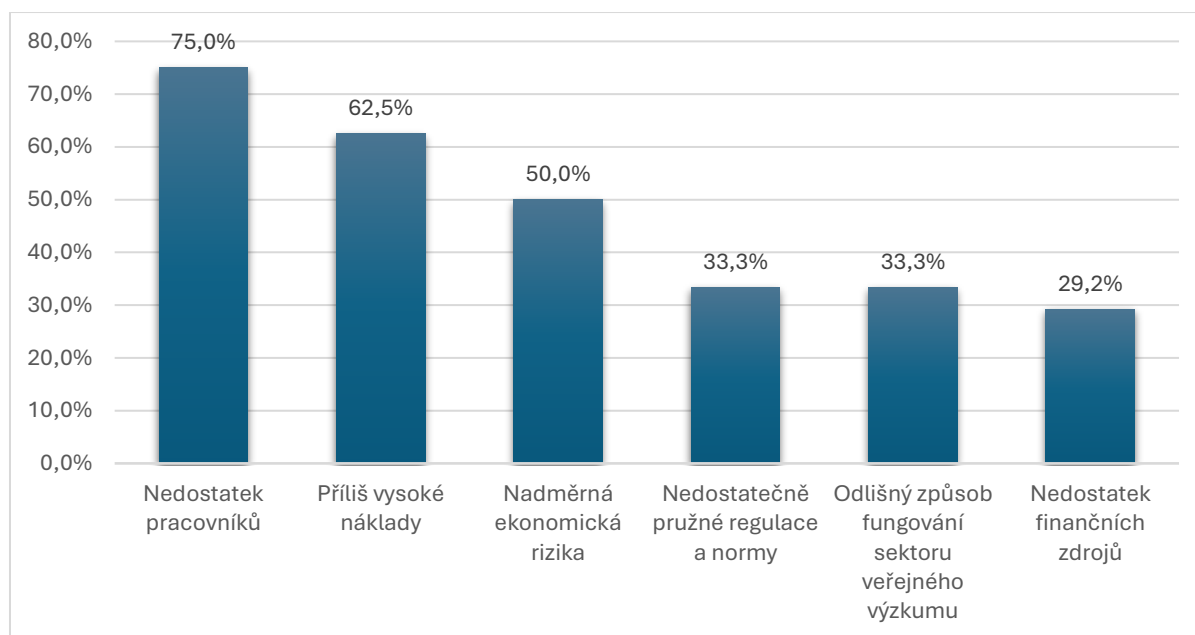
Rozvoj výzkumných a vývojových aktivit v pardubických podnicích naráží na řadu významných překážek, kterým dominantně vévodí nedostatek kvalifikovaných pracovníků, jež jako hlavní bariéru uvádí celých 75 % firem. Těsně v závěsu stojí příliš vysoké náklady spojené s realizací VaV (62,5 %) a nadměrná ekonomická rizika (50 %), která v dnešní nejisté době řadu firem odrazují od dlouhodobějších investic s nejistou návratností. Další třetina podniků (shodně 33,3 %) poukazuje

na nedostatečně pružné regulace a normy a na odlišný způsob fungování sektoru veřejného výzkumu, což znesnadňuje efektivní komerční spolupráci s akademickou sférou a vysokými školami. Nejméně častou, avšak stále významnou překážkou je nedostatek finančních zdrojů (29,2 %).

Graf 20 Důvody aktivit VaV

Graf 21 Bariéry aktivit VaV

Konkrétní výstupy a přínosy výzkumu a vývoje v regionu

Aplikovaný výzkum a vývoj v pardubických podnicích přináší konkrétní, globálně i regionálně uplatnitelné výsledky v podobě přihlášených patentů, unikátních technologií, komerčních produktů i výzkumných spin-off společností.

Významnou oblast představují zdravotnická diagnostika, pokročilá chemie a udržitelné materiály. V Pardubicích vznikl například unikátní výzkumný spin-off ve spolupráci s univerzitním prostředím, jehož hlavním výstupem je metoda včasné diagnostiky vážných onemocnění z krevních lipidů spojená s vývojem specializovaného diagnostického softwaru. V oblasti speciální chemie výzkumné týmy vyvíjejí ekologické nátěrové systémy, recyklovatelné kompozity, udržitelná gumařská změkčovadla i modifikované asfalty pro stavebnictví. Samostatnou kapitolu tvoří vývoj nových receptur pro energetické materiály, bezdýmové prachy a munici pro obranný průmysl i civilní využití v lomech. Pardubice jsou také významným českým centrem radarových, pasivních sledovacích a průzkumných technologií, které navazuje na tradici pardubické Tesly. Vedle samotných radarů zde vzniká širší technologický ekosystém kolem detekce, lokalizace, identifikace a zpracování informací pro civilní i obranné aplikace.

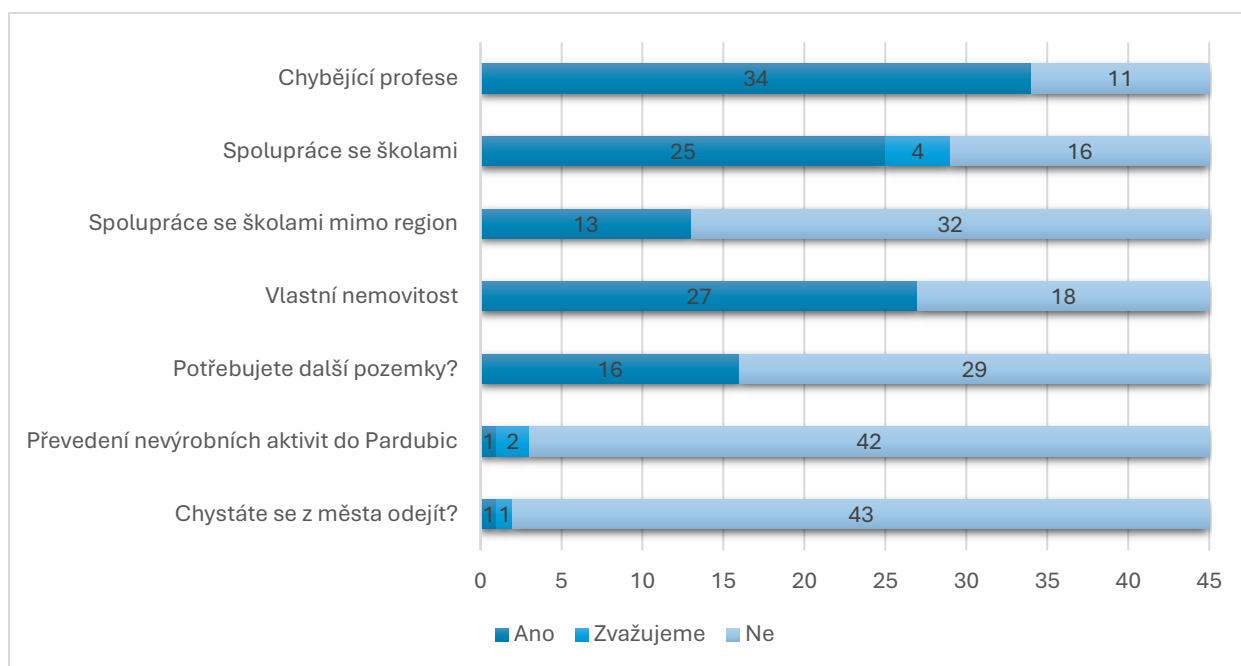
Místní výzkumná pracoviště dosahují pozoruhodných výsledků také v oblasti automatizace, energetických patentů, stavebních inovací a pokročilé diagnostiky. Pro průmyslovou praxi vyvinuly pardubické firmy patentované automatizované linky na osazování elektroniky s prvky umělé inteligence, autonomní měřicí systémy pro plynárenství či robotizované manipulátory pro inspekce potrubí v jaderných elektrárnách a malých modulárních reaktorech. V sektoru stavebnictví a železniční dopravy výzkum přinesl vývoj ekologických polymer-betonových prvků vyráběných pomocí 3D tisku, které nahrazují tradiční cement. V oblasti energetiky a HVAC technologií pak místní vývojáři patentovali chytré řídicí systémy propojující bateriová úložiště s fotovoltaikou a tepelnými čerpadly nebo rekuperační výměníky s optimalizovaným průtokem vzduchu.

Ukotvení v regionu

S ukotvením v regionu a místním podnikatelským prostředím přirozeně souvisí otázka vlastnictví nemovitostí, stability podnikání v Pardubicích a investičních rozvojových záměrů. Přibližně **60 % dotazovaných podniků (27)** vlastní nemovitost, ve které sídlí či provozuje svou výrobu, zatímco zbývajících 18 firem je v nájmu. Téměř třetina firem (16) uvádí, že by pro svůj další rozvoj potřebovala získat další pozemky či prostory.

Podnikatelská základna je v Pardubicích velmi stabilní – **43 ze 45 firem (96 %) se nechystá z města odejít**, pouze jedna firma odchod plánuje a další jej zvažuje. Důvody pro setrvání jsou převážně lokální patriotismus, existující zázemí a extrémní složitost případného přesunu výroby. Převedení nevýrobních (např. výzkumných či administrativních) aktivit do Pardubic plánuje jedna firma s centrálním sídlem v zahraničí a další dvě to zvažují.

Graf 22 Spolupráce se školami, nemovitosti a stěhování

Ačkoliv 34 firem deklaruje akutní problémy s chybějícími profesemi, v oblasti spolupráce se školami je aktivních jen 25 firem přímo v regionu (další čtyři to zvažují) a 13 firem udržuje kontakty se školami mimo Pardubický kraj.

Problematika a bariéry ve spolupráci firem se školami

Přestože více než polovina pardubických podniků (25 z 45) deklaruje aktivní spolupráci se školami, z hloubkových rozhovorů se zástupci firem vyplynula řada konkrétních systémových překážek, kvůli kterým řada nadějných iniciativ končí nezdarem.

- **Zkostnatělost výukových osnov a administrativní bariéry:** Společnosti narážejí na neochotu a neschopnost škol pružně upravovat výukové plány podle potřeb moderní praxe. Příkladem je společnost, která se snažila na plynárenském učilišti zavést modul nedestruktivního testování, avšak ze strany vedení školy byla odmítnuta s tím, že změna oficiálních osnov je administrativně tak náročná, že je jednodušší založit vlastní soukromou školu.
- **Slabá priorita praktického vzdělávání na školách:** Firmy narážejí na postupnou ztrátu zájmu ze strany pedagogického sboru. Jedna společnost pro střední školy dlouhodobě organizovala praktické projektové týdny zaměřené na statiku a reálnou výrobu, projekt však ze strany školy postupně vyšuměl s odůvodněním, že učitelé nemají čas a musejí raději suplovat běžnou výuku.
- **Neodpovídající majetkoprávní a licenční podmínky:** Při akademické spolupráci na výzkumných projektech vzniká zásadní rozpor v nastavení dotačních smluv. Společnosti upozorňují, že přestože firma projekt prakticky financuje a dodává vlastní experty i kapacity, podle státních dotačních pravidel a smluv si licenční a autorská práva ponechává univerzita či stát, což soukromé investory od společného výzkumu odrazuje.
- **Soutěž s nekvalifikovanými brigádami a odchod k jiným profesím:** Snaha firem o výchovu vlastních dorostenců a učňů častokrát naráží na okamžité finanční pohnutky studentů. Společnosti investovaly značné úsilí do otevření oborů, projekty však upadaly kvůli odchodu žáků za vidinou rychlého výdělku do jiných oborů.

Učení a výchova mladých odborníků naráží na přebujelou školskou byrokracii a na fakt, že absolventi po zaučení často upřednostní fyzicky nenáročné brigády bez odpovědnosti před odbornou praxí v průmyslu.

Partnerství a spolupráce se školami v regionu

Ačkoliv firmy v průzkumu poukazují na řadu systémových bariér v oblasti vzdělávání, najdeme i takové, které v praxi udržují poměrně intenzivní sítě lokálních i regionálních partnerství. Z rozhovorů se zástupci pardubických podniků vyplývá, že se spolupráce neomezuje pouze na formální náborové dny, ale zahrnuje široké spektrum aktivit – od odborných praxí přes zadávání diplomových prací až po společné výzkumné projekty a vytváření univerzitních spin-off firem.

Spolupráce se středními školami a učilišti

Podnikatelé napříč obory úzce spolupracují s odborným školstvím v Pardubicích i širším okolí. Na úrovni učňovského a středoškolského vzdělávání hrají klíčovou roli zejména následující instituce:

- **Střední odborné učiliště plynárenské v Pardubicích:** Představuje jedno z nejčastěji zmíněných učilišť. Místní firmy oceňují jeho historii a odbornou úroveň, avšak narážejí na to, že řada absolventů po vyučení odchází na samostatnou živnost jako řemeslníci nebo přechází do fyzicky méně náročných služeb.
- **Střední průmyslová škola elektrotechnická Pardubice (SPŠE):** Zůstává klíčovým partnerem pro technologické, elektro a IT firmy v regionu.
- **Střední průmyslová škola chemická Pardubice:** Tradiční partner pro průmyslové, chemické i stavební podniky.
- **Střední škola stavební ve Vysokém Mýtě:** Zásadní regionální partner pro stavební a vodohospodářské společnosti.
- **Střední škola automobilní (Holice):** Důležitý zdroj nových kádrů pro automotive závody, servis a logistiku.
- **Regionální odborné školy v okolí:** Významným zdrojem zručných a technicky připravených absolventů jsou pro pardubické firmy také *Střední škola ve Chvaleticích* (obor opravář zemědělských strojů, ceněný pro svářečské průkazy a řidičská oprávnění studentů), *Střední škola v Třemošnici*, *Střední škola cestovního ruchu a služeb*.
- **Soukromé střední školy:** Velmi pozitivně hodnotí firmy proaktivní přístup soukromých škol (např. *Delta – SPŠ informatiky a managementu* či *Agys*), které jsou vysoce akční při zapojování studentů do firemních projektů a soutěží. Využívány jsou i průmyslovky z okolních měst (*SPŠ Letohrad*, *SŠ Chrudim*, *SŠ Hradec Králové*).

Spolupráce s Univerzitou Pardubice (UPCE) a jejími fakultami

Propojení s vysokoškolským sektorem staví z drtivé většiny na partnerském vztahu s Univerzitou Pardubice. Formy spolupráce jsou přirozeně navázány na profilaci jednotlivých fakult:

- **Dopravní fakulta Jana Pernera:** Rozvíjí rozsáhlé partnerství v oblasti dopravních a kolejových staveb i logistiky. Společnosti poskytují studentům stipendijní programy, výuku i praxe, logistické firmy nabízejí stáže a témata diplomových prací zaměřená na bezpečnost a organizaci dopravy a v případě jedné společnosti dochází dokonce k přímému propojení, kdy bývalý zaměstnanec vyučuje přímo na UPCE.
- **Fakulta elektrotechniky a informatiky:** Je přirozeným partnerem pro IT a technologické lídry. Některé podniky pravidelně nabírají studenty na odborné praxe a stáže, z nichž se po dokončení studia rekrutují kmenoví vývojáři a inženýři.
- **Fakulta chemicko-technologická:** Udržuje dlouhodobé výzkumné a aplikační vazby s chemickým a materiálovým průmyslem v regionu.

Spolupráce firem s akademickou sférou přesahuje rámec pouhého náboru. Významné pardubické společnosti realizují i propracované **trainee programy**, kde studenti během studia pracují 2 až 3 dny v týdnu na reálných projektech a po státních závěrečných zkouškách plynule přecházejí do trvalého pracovního poměru. Součástí této péče jsou i tréninkové „slepé pohovory“, které studenty připravují na trh práce.

Mimořádný příklad přímého transferu technologií představuje i jedna společnost, která ve spolupráci s Univerzitou Pardubice vytvořila samostatnou spin-off firmu, jež přenáší vědecký výzkum UPCE přímo do komerční praxe v oblasti lékařské diagnostiky.

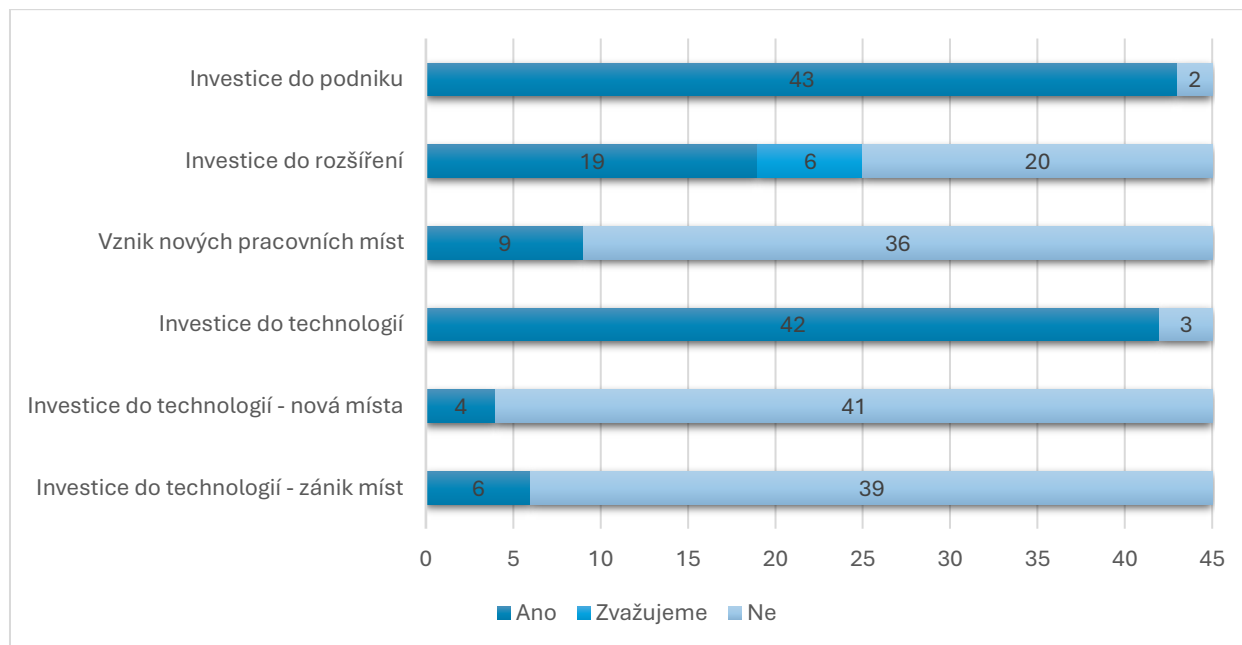
Investice a technologie

Pardubické podniky vykazují mimořádně vysokou investiční aktivitu, která potvrzuje jejich snahu udržet se na špičce v oboru a posílit svou konkurenceschopnost. Celých 43 ze 45 firem (96 %) v nejbližším období připravuje investice do svého podniku.

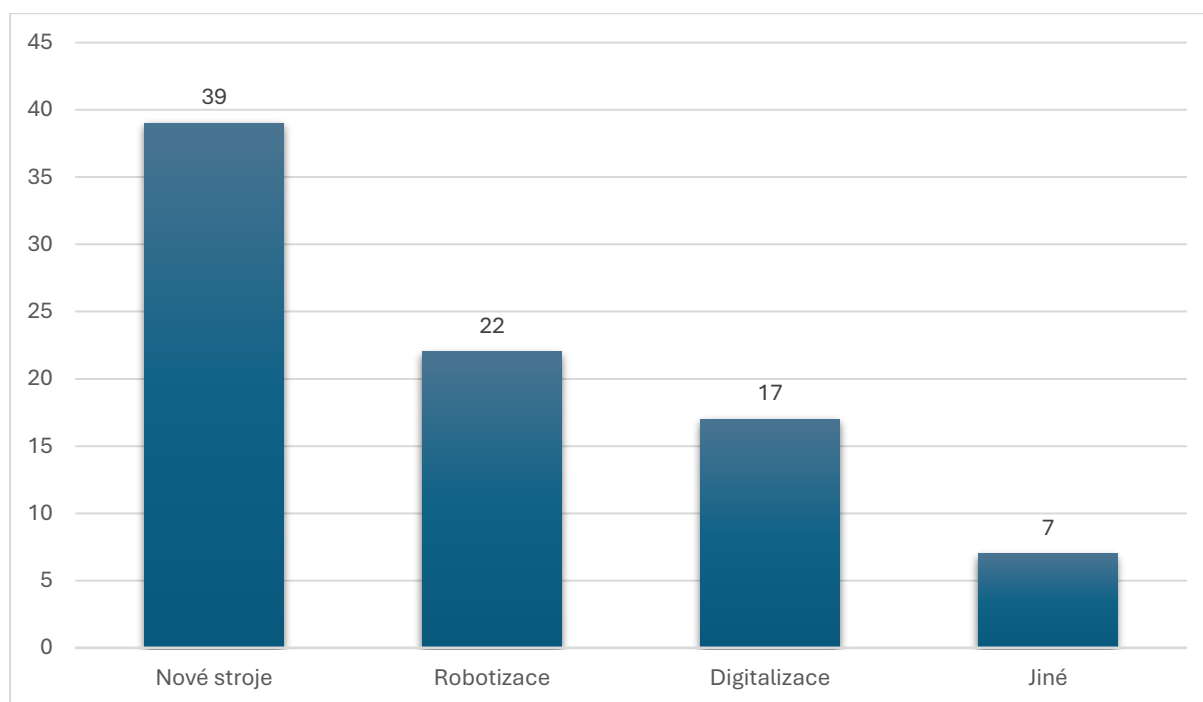
Detailní pohled na zaměření těchto prostředků však ukazuje na zásadní posun v investiční strategii: firmy směřují své finance primárně do modernizace, obměny strojního vybavení a nových technologií, nikoli do fyzického rozšiřování kapacity či tvorby nových pracovních míst. S těmi počítá pouze devět firem v případě fyzického rozšíření kapacity (nejčastěji vzniku nových skladovacích prostor) a čtyři podniky při díky investicím do technologií.

Důležitým zjištěním je skutečnost, že ačkoliv podniky investují především do technologií za účelem robotizace a automatizace výroby, není cílem snížit počet zaměstnanců. Kvůli těmto investicím počítá se zánikem pracovních míst pouze šest firem, v drtivé většině případů jde o snahu obstát při zajišťování zakázek i přes výrazné problémy se získáváním nových pracovníků.

Graf 23 Investice

Graf 24 Druhy investic

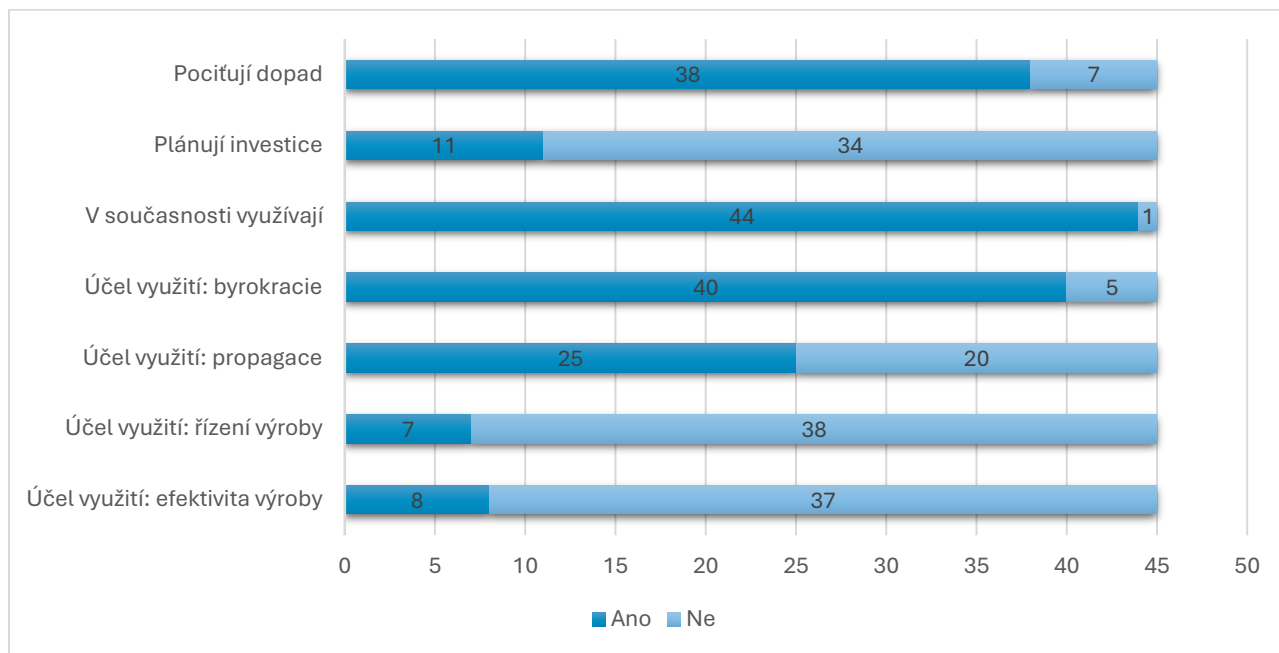
Cílem našich investic není nahradit lidi, ale přesunout je na kvalifikovanější práci. Na takových pozicích nám stále chybí.

Nástup umělé inteligence (AI) představuje v pardubických firmách aktuální trend, jehož reálný dopad pociťuje 38 ze 45 firem (84 %). V současnosti využití AI ve své praxi deklaruje dokonce 44 firem (98 %), nicméně přímé finanční investice do této oblasti chystá pouze 11 podniků. Ačkoliv podniky vnímají dopady AI veskrze pozitivně (32), nepovažují ji za nástroj, který by měl v dohledné době nahradit lidskou práci. Podobně jako u ostatních technologií firmy očekávají pomoc a ušetření neproduktivních činností, díky čemuž se budou jejich zaměstnanci moci věnovat odbornější práci.

Dominantním účelem nasazení AI ve firmách je v současné době odbourávání byrokracie a administrativa, kdy takové využívání deklarovalo 40 firem a propagace či marketing (25 firem). Přímé využití AI pro řízení výroby (7 firem) nebo zvyšování efektivity výroby (8 firem) je zatím v počáteční fázi, což ukazuje, že AI zatím slouží primárně jako nástroj kancelářské produktivity a zrychlení schvalovacích procesů.

Umělá inteligence naše zaměstnance nenahradí. V případě činností spojených s propagací ovšem nepociťujeme takovou potřebu najímat si externí firmy jako v minulosti.

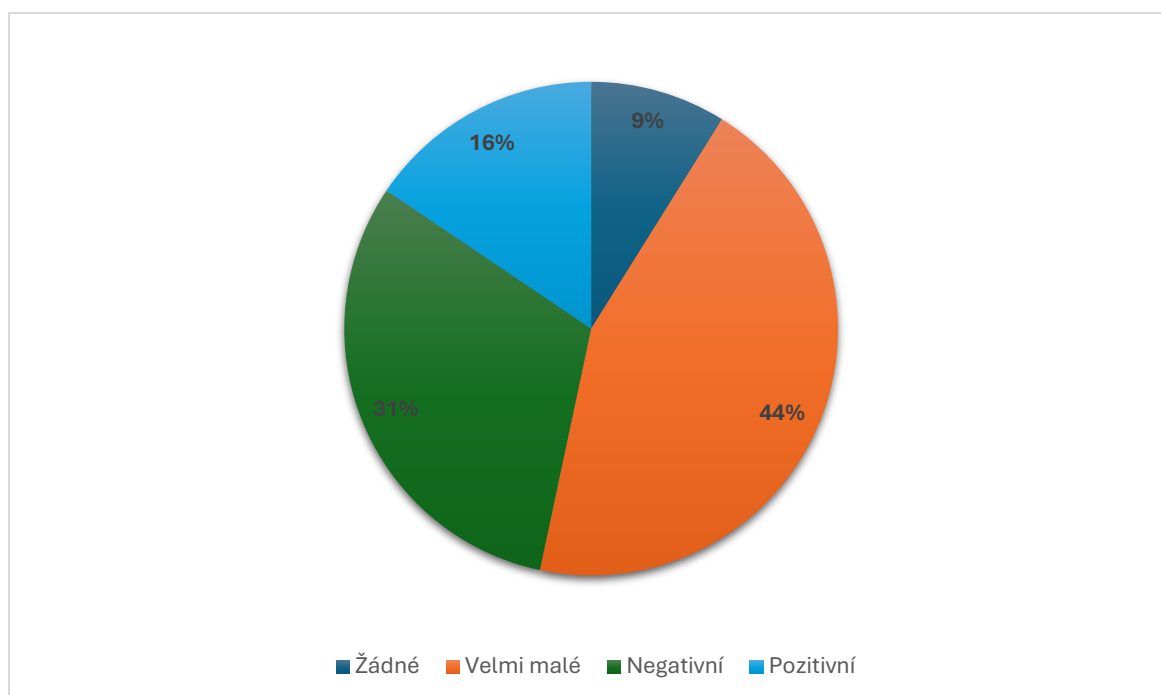
Graf 25 Umělá inteligence a její dopad

Dopady politické a bezpečnostní situace ve světě

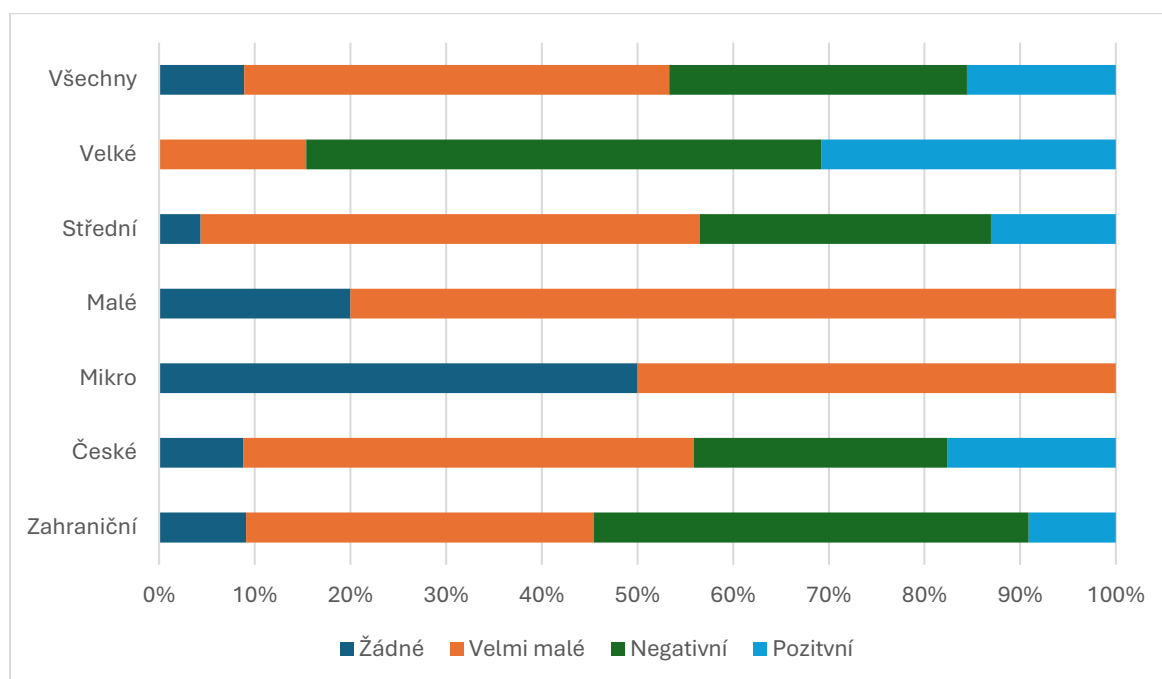
Aktuální geopolitický vývoj a globální bezpečnostní tenze se přirozeně promítají do hospodaření místních firem. V souhrnném pohledu vnímá **44 % pardubických firem dopady světové situace jako velmi malé** a dalších **9 % neregistruje dopady žádné**. Na druhou stranu **31 % firem uvádí přímý negativní dopad** na své podnikání, zatímco **16 % firem hodnotí dopady geopolitických změn jako pozitivní** (např. v důsledku zvýšené poptávky v obranném průmyslu).

Graf 26 Dopady aktuální situace ve světě

Podrobnější rozbor podle kategorií ukazuje, že nejvíce zasaženy jsou velké firmy, které jsou úzce navázány na mezinárodní dodavatelské řetězce. U středních firem negativní vlivy udává 31 % subjektů, avšak 52 % pociťuje dopady jako velmi malé. Malé a mikro firmy pak z drtivé většiny (80 % resp. 50 %) nehlásí téměř žádné negativní výkyvy. Z pohledu vlastnictví nesou hlavní zátěž zahraniční firmy (45 % negativních dopadů), zatímco u českých firem převažují malé či nulové dopady (56 %), přičemž 18 % českých subjektů dokonce těží z pozitivních vlivů.

Graf 27 Dopady podle kategorií firem

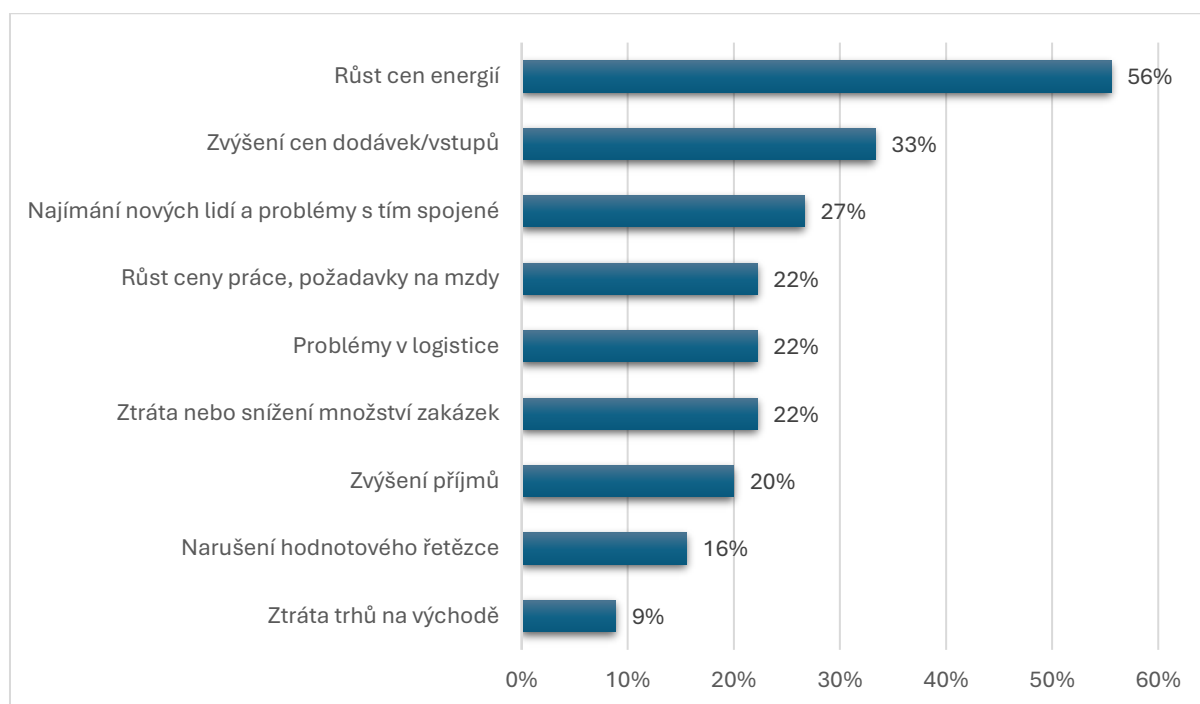

Druhy dopadů

Mezi konkrétními projevy globální situace firmy nejčastěji pociťují růst cen energií (56 % firem) a zvýšení cen dodávek a vstupních materiálů (33 %). Významnou roli hrají také logistické potíže (22 %) a úbytek zakázek (22 %). Na druhé straně ale vidíme, že 20 % firem deklaruje i nárůst tržeb, který v nějaké míře souvisí s děním ve světě.

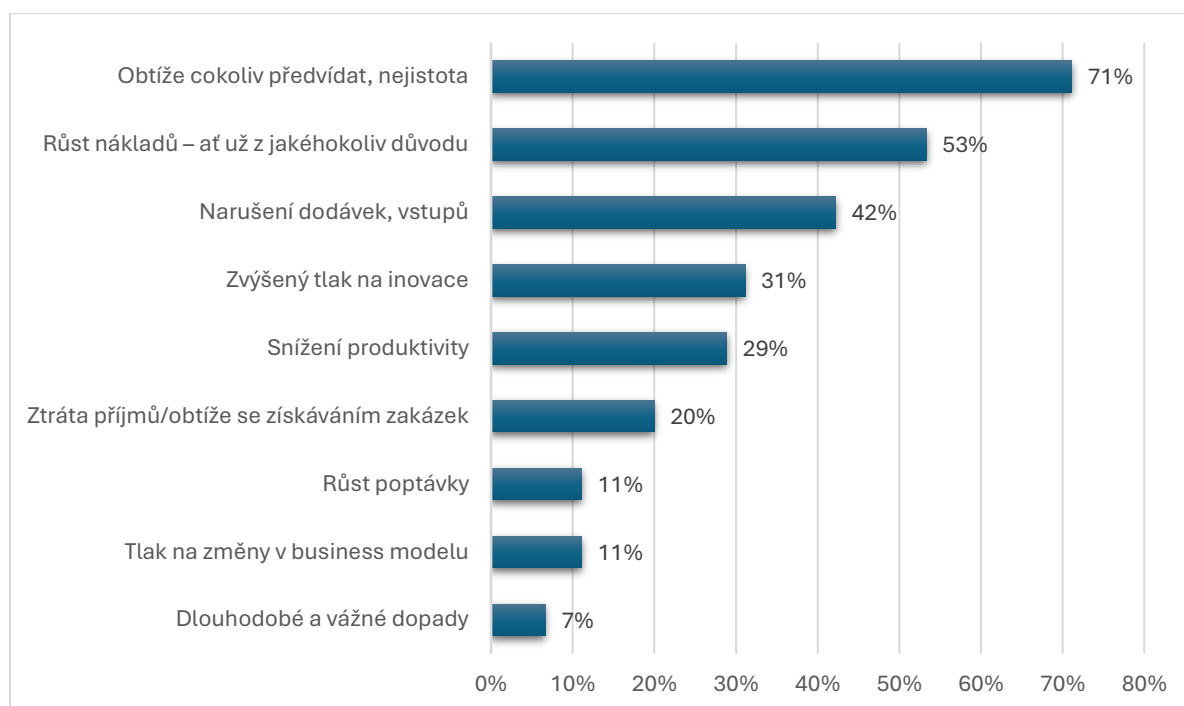
Máme tištěné katalogy, kde nabízíme své zboží s jasně danou cenou. A pak přijde ze dne na den nečekaný skok. Na to se nedá reagovat.

Graf 28 Jaké dopady pociťujete

Při pohledu do budoucna představují pro pardubické podnikatele největší obavy obtíže cokoliv předvídat a celková nejistota na trhu (71 % firem), následované neustálým růstem nákladů z jakýchkoliv důvodů (53 %) a rizikem narušení dodavatelských řetězců (42 %). Přibližně třetina firem se obává zvýšeného tlaku na inovace (31 %) či poklesu produktivity (29 %). Ztrátu příjmů a zakázek předvídá 20 % firem a dlouhodobé vážné dopady očekává pouhých 7 % subjektů.

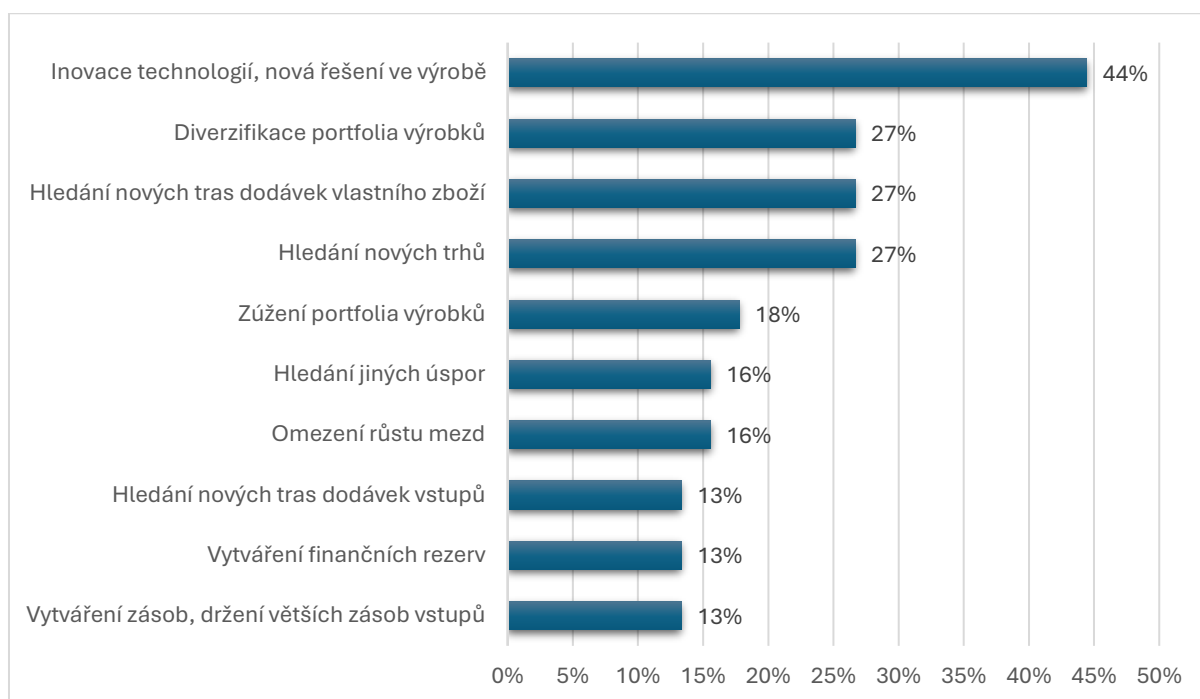
Graf 29 Z čeho mají firmy obavy do budoucna

Aktivní reakce firem na tyto výzvy spočívá v první řadě v inovaci technologií a hledání nových řešení ve výrobě (44 % firem). Pardubické subjekty dále přistupují k diverzifikaci produktového portfolia (27 %), hledání nových tras pro dodávky vlastního zboží (27 %) a vyhledávání nových trhů (27 %). Pozitivním zjištěním je, že omezení růstu mezd plánuje pouhých 16 % firem a tvorbu větších finančních či materiálových zásob uvádí 13 % podniků. Místní průmysl tak na vnější tlaky nehodlá reagovat pasivním šetřením, ale aktivní technologickou modernizací.

Cena komponentů se v důsledku rozvoje AI zvýšila z 5 dolarů na 130, když máte štěstí. Na takové situace se připravujete těžko.

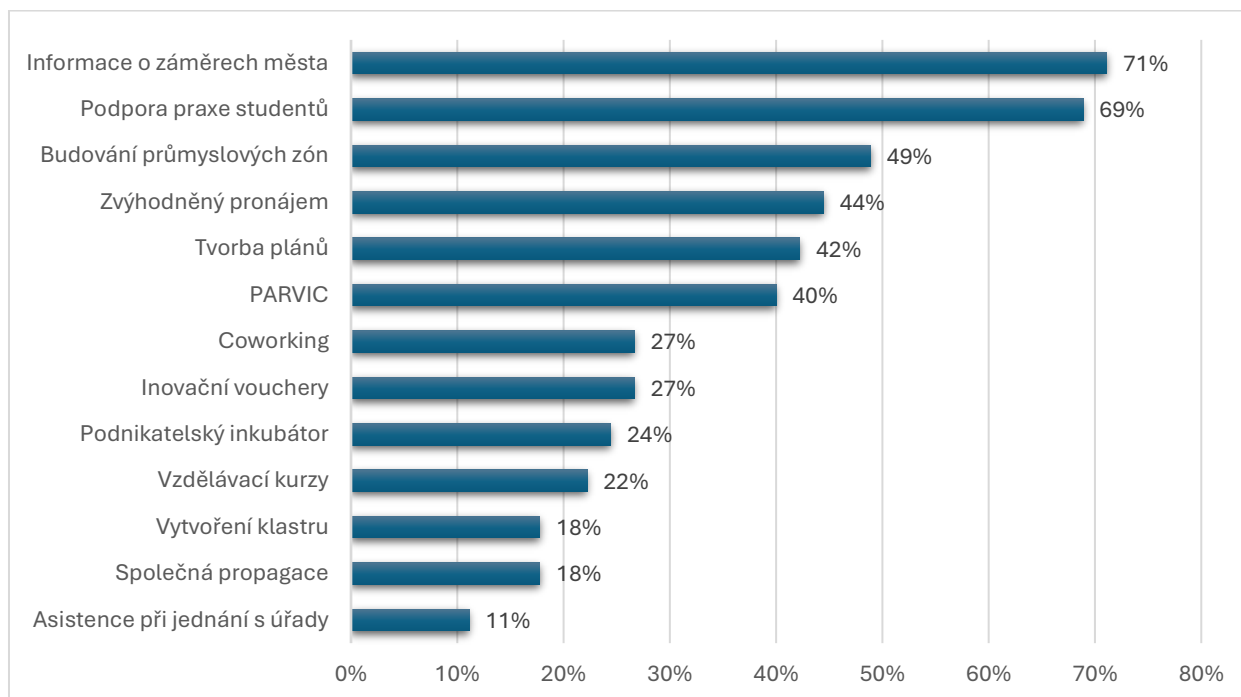
Graf 30 Reakce a změny v chování

Náměty firem na podporu podnikání

Důležitým bodem celého průzkumu byla část zaměřená na to, jaké kroky by měla samospráva činit, aby co nejvíce pomohla místním podnikatelským subjektům. Je logické, že náměty podniků reflektují hlavní bariéry rozvoje jejich činnosti.

Graf 31 Mělo by město podporovat následující aktivity

Náměty pardubických firem na podporu podnikání ze strany samosprávy úzce reflektují jejich nejpalčivější provozní bariéry. Absolutní primát z hlediska požadavků představuje zvýšení informovanosti o záměrech města (71 % firem) a systémová podpora praxe studentů (69 % firem). Podnikatelé volají po transparentním dialogu a včasném předávání informací o chystaných investicích či změnách v územním plánování, aby na ně mohli s předstihem reagovat. V oblasti školství očekávají, že město přijme roli aktivního koordinátora, který propojí základní, střední i vysoké školy s reálnou průmyslovou praxí a pomůže sladit výukové osnovy s potřebami vyčerpaného lokálního trhu práce.

Významná část požadavků směřuje do oblasti majetkového, prostorového a inovačního rozvoje. Polovina dotazovaných podniků (49 %) požaduje budování nových průmyslových zón pro expanzi výroby i logistiky, přičemž 44 % firem uvádí potřebu zvýhodněných pronájmů městských nebytových prostor pro začínající a menší subjekty. Poptávka je rovněž po koncepčním a

dlouhodobém plánování městských investic (42 %) a po podpoře inovační infrastruktury prostřednictvím vznikajícího Pardubického výzkumně inovačního centra PARvic (40 %), které má navázat na Pardubický podnikatelský inkubátor (P-PINK) a nabídnout zázemí pro transfer technologií a aplikovaný výzkum.

Veřejná doprava, parkování a bezpečnost v zónách

Infrastruktura v průmyslových lokalitách (Černá za Bory, Semtín, Rosice, Čívce) zásadně nepostačuje reálnému provozu. Jízdní řády MHD nepokrývají střídání směn a pokusy firem domluvit úpravu linek přímo s Dopravním podnikem selhávají na neúměrných finančních požadavcích.

- **Špatná koordinace spojů MHD:** Město by mělo vystupovat jako aktivní mediátor, propojovat sousední firmy v zóně a vytvářet sdílená dopravní řešení, na jejichž financování by se podniky podílely společně.
- **Bezpečnost chodců a cyklistů:** Chybějící chodníky, osvětlení a přechody z autobusu do fabrik v Černé za Bory (např. u kruhového objezdu a Dělnické ulice) nutí zaměstnance chodit v noci mezi kamiony, což vede k úrazům a nehodám cyklistů. Podnikatelé požadují, aby město dobudovalo bezpečné přístupové trasy a cyklostezky.
- **Kritické parkování a kamionová doprava:** Špatná MHD nutí zaměstnance jezdit auty, což na přelomu směn vyvolává dopravní kolaps. Auta zaměstnanců se blokují s čekajícími kamiony a firmy musejí porušovat interní bezpečnostní pravidla a pouštět auta do zabezpečených výrobních areálů. Řešením je vyčlenění městských pozemků pro záchytná parkoviště a stání pro kamiony.

Jsme v periferní části a spoje nám přijedou půl hodiny před začátkem pracovní doby nebo po jejím začátku. Ten prostřední spoj se zruší kvůli úsporám.

Návrhy řešení podle firem:

- **Vznik koordinačních pracovních skupin podle zón:** Město by mělo vystupovat jako aktivní mediátor a propojit firmy v jednotlivých lokalitách (Černá za Bory, Rosice, Semtín, Čívice) s Dopravním podnikem. Tyto lokální skupiny by společně ladily jízdní řády přímo podle reálných směn.
- **Posílení a úprava linek MHD na střídání směn:** Cílené zahuštění autobusů a trolejbusů před 6:00, 14:00 a 22:00 h, nebo drobné posuny odjezdů o několik minut tak, aby navazovaly na konce směn.
- **Výstavba záchytných parkovacích domů u vjezdů do zón:** Vytvoření parkovacích kapacit u hlavních vjezdů (např. v Semtíně), odkud by zaměstnanci i přijíždějící z okolních obcí pokračovali do zóny pěšky či MHD.
- **Dostavba chybějících chodníků, přechodů a cyklostezek:** Vybudování bezpečných přístupových cest, osvětlení a přechodů pro chodce v Dělnické ulici, v Rosicích i v Čívicích.
- **Vymáhání zákazů parkování u výjezdů z fabrik:** Zajištění dohledu nad nelegálně zaparkovanými kamiony, které brání výhledu při výjezdu z firemních areálů.
- **Přímé napojení zón na obchvaty:** Urychlení dostavby přivaděčů a obchvatů tak, aby kamiony nemusely projíždět přes sídliště Dubína.
- **Alternativní systém daňových úlev na vlastní dopravu:** Zazněl i systémový návrh, aby město místo dotování poloprázdných drahých linek MHD raději poskytlo daňovou úlevu firmám, které si dopravu svých zaměstnanců ze širšího okolí organizují a hradí samy.

Získat zaměstnance z Přeloučska není možné, protože sem odmítají jezdit kvůli dopravní situaci. Nemohou každý den projíždět hodinu město na cestě do/z práce.

Kritický nedostatek lidí a úpadek technického vzdělávání

- **Systémový tlak na maturitu a VŠ tituly:** Školský systém podle firem dlouhodobě razí představu, že každý musí mít maturitu nebo vysokoškolský titul. Výsledkem je přebytek absolventů oborů bez reálného uplatnění, zatímco na trhu kriticky chybějí zámečníci, svářeči, elektrikáři, stavební řemeslníci a technici.
- **Víceletá gymnázia a úpadek průmyslovek:** Víceletá gymnázia odčerpávají ze základních škol nejtalentovanější žáky, kteří pak chybějí na technických středních školách a učilištích.
- **Přeměna učilišť na maturitní obory a nereálná očekávání:** Předělání odborných učilišť na střední maturitní školy vedlo k tomu, že absolventi odmítají manuální řemeslnou práci a po příchodu do firmy očekávají manažerské či řídicí pozice, na které nemají kvalifikaci ani zkušenosti.
- **Zanedbaná praktická výuka a špatný způsob výuky na ZŠ:** Výuka přírodovědných a technických předmětů (fyzika, chemie) často probíhá formou memorování bez logického provázání a praktických ukázek, což žáky od techniky odrazuje. Navíc chybí tradiční školní dílny a vedení k ruční práci.
- **Odchod absolventů do nenáročných profesí:** I když firma investuje čas a peníze do zaučení učně či studenta, ten po škole často odejde za vidinou rychlých peněz na brigády s minimální odpovědností (rozvoz pizzy, kurýrní služby, doplňování regálů).
- **Zbyrokratizované a nepružné osnovy:** Jakákoliv úprava výukových plánů nebo snaha o zavedení moderních oborů a certifikací podle potřeb praxe naráží na extrémní byrokracii.

Návrhy řešení podle firem:

- **Návrat k praktické výuce, dílnám a kroužkům na ZŠ:** Zavedení technických a řemeslných kroužků na 2. stupni ZŠ pod záštitou města. Zapojení odborníků z firem, univerzitních doktorandů a studentů přímo do výuky, aby žáky nadchli pro techniku.
- **Městská koordinace a oborové párování:** Město by mělo fungovat jako aktivní mediátor setkání ředitelů firem, ředitelů ZŠ/SŠ a personalistů a párovat školy s firmami podle příslušných oborů.
- **Model společenství firem a města (vzory z Lanškrouna či Letohradu):** Vytvoření společného fondu firem a města na modernizaci vybavení dílen a učeben. Součástí je

dohoda firem, že si nebudou přeplácet učně o několik korun na hodinu, aby si žáci vybírali praxi podle zájmu, a ne podle momentálního náboru.

- **Osvěta a práce s rodiči:** Prezentovat moderní průmysl a řemesla rodičům i žákům 8. a 9. tříd jako perspektivní a dobře placenou práci s kariérním růstem (např. vydáváním přehledných katalogů reálných příběhů absolventů).
- **Omezení víceletých gymnázií:** Systémová změna, která by vrátila studijně nadané technické typy zpět na průmyslové školy

V Pardubicích máme univerzitu a doktorandy na elektrotechnice. Proč je nepustí do terénu, aby ty děti na druhém stupni ZŠ nadchli pro techniku?

Modely a návrhy firem na podporu praktické výuky a studentů

Jedním z nejčastěji rezonujících požadavků ze strany pardubických podnikatelů je hlubší propojení vzdělávacího systému s reálným průmyslem. Firmy nečekají pasivně na hotové absolventy, ale na základě svých zkušeností navrhuji konkrétní osvědčené i inovativní modely, jak studenty motivovat, finančně podporovat a efektivně je zapojit do praxe již během studia.

Prvky duálního vzdělávání a mezifiremní koordinace

Při přípravě učňovského dorostu odkazují pardubické podniky na osvědčené prvky duálního systému známé například z měst Lanškroun či Letohrad:

- **Střídání výuky a provozu:** Zavedení režimu cyklického střídání (např. 1 týden teoretické výuky ve škole a 1 týden praktického výcviku přímo na chráněných pracovištích ve výrobních závodech).
- **Etický kodex a dohoda o odměnách:** Zástupci firem navrhuji uzavřít regionální dohodu zapojených zaměstnavatelů o nepřeplácení učňů a jednotných odměnách za brigády. Cílem je zamezit fluktuaci studentů za okamžitým ziskem a vést je k volbě oboru podle reálného zájmu.

- **Společný fond pro modernizaci škol:** Vytvoření sdruženého finančního fondu firem a města, ze kterého by se koncepčně financovalo a obnovovalo vybavení školních dílen a laboratoří.

Zapojení odborníků z praxe do výuky na ZŠ a SŠ

Podnikatelé zdůrazňují, že pro techniku a řemesla je nutné děti nadchnout ještě před volbou střední školy. Navrhují proto vysílat vysokoškolské doktorandy i zkušené firemní techniky přímo na druhý stupeň základních škol do kroužků fyziky, elektrotechniky či praktických dílen. Žákům 8. a 9. tříd i jejich rodičům je potřeba prakticky předvést, že moderní průmysl již neznamena špinavou manuální práci, ale pokročilou diagnostiku, práci s CNC stroji, robotiku a automatizaci.

Cílená podpora místních firem

- **Přehlížení místních dodavatelů a odliv peněz z regionu:** Město a městské organizace zadávají i drobné či specializované zakázky (tisk letáků, výrobu reklamních předmětů, dodávky nábytku či stavební práce) firmám z jiných měst a regionů. Místní firmy přitom v Pardubicích platí daně, zaměstnávají místní obyvatele a sponzorují sport či kulturu.
- **Alibistické soutěžení pouze na nejnižší cenu:** Úředníci se podle firem z obavy před kontrolami vyhýbají složitějším kritériím a soutěží výhradně na nejnižší cenu. To často vede k tomu, že zakázku získá nekvalitní firma bez zázemí, která následně zdražuje práci přes vícepráce nebo stavbu nedokončí.
- **Místní odpovědnost vs. anonymní dodavatelé:** Místní firmy zdůrazňují, že si doma nedovolí odvést nekvalitní práci, protože zde jejich majitelé i zaměstnanci žijí a narážejí na výsledky své práce každý den. Mimo regionální firmy tuto osobní vazbu a odpovědnost nemají.
- **Skokové zvýšení daně z nemovitosti bez protihodnoty:** Firmy ostře kritizují radnici za několikanásobné zvýšení daně z nemovitosti (pro některé podniky jde o skokové náklady v řádu milionů korun), aniž by město tyto peníze vrátilo do infrastruktury či služeb v průmyslových zónách.
- **Netransparentnost a neinformovanost o investicích:** Město s podnikateli nekonzultuje své investiční plány a informace o chystaných stavbách či projektech se na veřejnost dostávají ad-hoc nebo zákulisně.

Návrhy řešení podle firem:

- **Uplatňování odpovědného zadávání a školení úředníků:** Zohledňovat v tendrech sociální a regionální aspekty.
- **Bonifikace místních firem v zakázkách malého rozsahu:** U zakázek, kde to zákon umožňuje, oslovovat primárně pardubické dodavatele nebo nastavit hodnoticí kritéria tak, aby zvýhodňovala firmy podporující zaměstnanost, sport, kulturu či chráněné dílny v Pardubickém kraji.
- **Rotace místních dodavatelů:** U drobných nákupů (tiskové služby, kancelářské potřeby, údržba) oslovovat v pravidelných cyklech místní pardubické firmy.
- **Pravidelná prezentace městských plánů na neutrální půdě:** Pořádat setkání vedení města s řediteli stavebních a průmyslových firem, kde radnice transparentně odprezentuje své chystané investice na 3 až 5 let dopředu.
- **Zapojení chráněných dílen:** Využívat u městských zakázek institut náhradního plnění a podporovat pardubické chráněné dílny

Ubytovací a hotelové kapacity

- **Závažný a dlouhodobý deficit kvalitního ubytování v Pardubicích:** Exportně orientované firmy i mezinárodní korporace narážejí na nedostatek reprezentativního ubytování vyššího standardu pro zahraniční partnery, zákazníky či kolegy na školeních.
- **Nedobrovolné přespávání hostů mimo Pardubice:** Zahraniční klienty i dlouhodobé návštěvy musejí firmy ubytovávat v okolních městech – nejčastěji v Chrudimi či Hradci Králové nebo Praze.
- **Odliv finančních prostředků z města:** Pardubice kvůli chybějícím lůžkům přicházejí o značné útraty návštěvníků v místních restauracích, hotelech a dalších službách.
- **Nutnost stavět vlastní ubytovací kapacity:** Některé firmy stavěly vlastní ubytování v průmyslových zónách původně z nouze pro vlastní montéry, avšak jejich kapacity dnes pravidelně využívají i sousední podniky.
- **Akutní problém s ubytováním cizinců:** Kvůli vyčerpanému lokálnímu trhu práce firmy dovážejí kmenové i agenturní pracovníky ze zahraničí (nejčastěji z Filipín, Ukrajiny či Rumunska). Zajištění kvalitního ubytování pro tyto zaměstnance označují za extrémně náročné.
- **Zátěž a garance v prvním roce:** Firmy první rok pracovníky samy ubytovávají na ubytovnách (např. v Semtíně či na Hůrkách) a plně za ně ručí. Následně se zaměstnanci přesouvají do nájmů nebo na jiné ubytovny.

- **Chybějící zázemí pro volný čas a riziko třecích ploch:** Pokud pracovníci nemají kvalitní ubytování ani možnost smysluplného trávení volného času, vznikají komplikace s jejich integrací do života města.
- **Nájmy dotahující se na ceny v Praze:** Vysoké ceny nájemního bydlení odrazují od příchodu do Pardubic nejen dělnické profese, ale i vysoce kvalifikované specialisty a manažery. Bydlení se stává celkově nedostupným.
- **Odliv mladých lidí a absolventů:** Kvůli nedostatku dostupných bytů z města po dokončení školy odcházejí studijně i profesně nadaní mladí lidé.
- **Zdlouhavá příprava rozvojových ploch:** Příprava územních studií a uvolňování rozvojových lokalit pro rezidenční výstavbu (např. Nová Hůrka) trvá městu i celá desetiletí.

Návrhy řešení podle firem:

- **Aktivní podpora výstavby nových hotelů:** Podpořit výstavbu nových hotelů a kapacit s vyšším standardem a flexibilitou pro hromadné rezervace přímo v Pardubicích.
- **Pravidelná platforma s městem:** Vytvoření pracovní koordinační skupiny mezi magistrátem a personalisty firem, kde se budou systémově řešit kapacitní potřeby ubytování i integrace cizinců.
- **Městská podpora volnočasových aktivit:** Zpřístupnění sportovišť a vytvoření prostoru pro smysluplné volnočasové vyžití zahraničních komunit (např. filipínští pracovníci jsou velmi aktivní a v Pardubicích hojně využívají kola a sportují).
- **Rozvoj městského a startovacího bydlení:** Aktivní příprava a rozšiřování městských startovacích bytů pro mladé rodiny a klíčové profese.
- **Pohled na veřejný prostor a řeky:** Někteří manažeři vyzývají město k odvážnějšímu rozvoji nábřeží Labe a Chrudimky, parku Na Špici a cyklo infrastruktury po vzoru skandinávských měst, což považují za klíčové pro udržení mladých rodin.
- **Akcelerace územního plánování pro developery:** Rychlejší uvolňování městských i soukromých ploch pro rezidenční výstavbu a lepší připravenost radnice na komunikaci s developery.

Byrokracie a legislativní změny

- **Neustálé změny legislativy na poslední chvíli:** Stát i Evropská unie přijímají nové normy bez dostatečného předstihu a jasného výkladu. Firmy narychlo řeší nové povinnosti, jako je nová obalová směrnice, prokazování původu dřeva u dovozů, pravidla ESG a další.
- **Exponenciální nárůst administrativy a vykazování:** Podíl administrativní práce věnované plnění formálních státních výkazů neustále roste na úkor produktivní činnosti. Firmy často musejí stejnou informaci hlásit duplicitně na několik různých úřadů současně.
- **Zdlouhavost stavebních a schvalovacích řízení:** Schvalování územních plánů, investičních záměrů či stavebních povolení trvá městským a státním úřadům neúměrně dlouho (často i roky), což brzdí rozvoj firemních areálů.

Stále se zvyšující byrokratická zátěž a přibývající agendy znamenají, že se naše činnost prodražuje. Rozložení administrativních zaměstnanců se víc překlápí k plnění povinností, které nám připadají absurdní. Působí jako Gulliverovy provázky – každý je tenký, ale dohromady vás svážou tak, že se nemůžete hnout.

Návrhy řešení podle firem:

- **Plánovací předstih u legislativních změn:** Nové normy a zákony by měly být schváleny a mít jasné znění alespoň jeden rok před nabytím účinnosti, aby se podniky stihly včas a v klidu adaptovat.
- **Odbourání duplicitního hlášení:** Sjednocení výkaznictví pro státní úřady do jednoho rozhraní.
- **Zrychlení schvalovacích procesů u investic:** Předvídatelné a garantované lhůty stavebních úřadů při rozvoji podnikatelských areálů

Co nabízejí firmy městu

Financování kultury, sportu a charitativních projektů

- **Dlouhodobý sponzoring a akce:** Řada firem investuje miliony korun ročně do místního sportu (hokej, fotbal, půlmaraton), kultury i dětských dnů.
- **Podpora neziskových organizací a sociálních projektů:** Společnosti pravidelně podporují projekty jako škola Svítání, hospicovou péči či dětská divadla.
- **Partnerství na městských akcích:** Některé firmy vystupují jako hlavní partneři klíčových městských událostí, jako jsou Městské slavnosti.

Poskytnutí pozemků, budování infrastruktury a ekologická řešení

- **Stavba infrastruktury na vlastní náklady:** Firma vybudovala i udržuje přístupový chodník k areálu na vlastní náklady, protože město infrastrukturu nezajistilo, a nabízela i pozemky pro vybudování točny MHD.
- **Retenční a požární nádrže na dešťovou vodu:** Společnost nabízí součinnost a využití svých obřích střech pro svod dešťové vody do víceúčelové retenční nádrže, která by v případě potřeby sloužila jako zásoba vody pro hasiče a okolní objekty v průmyslové zóně.
- **Cirkulární ekonomika a stavební odpady:** Stavební firmy nabízejí zkušenosti a součinnost při provozování a rozvoji oficiálního recyklačního dvora pro stavební suť.

Vzdělávání, kroužky a financování kvalifikace mládeže

- **Vedení kroužků a výuka na ZŠ a SŠ:** Odborníci z firem již dnes ve svém volném čase vedou kroužky elektrotechniky pro děti a firmy nabízejí své lidi pro podobnou činnost na 2. stupni ZŠ.
- **Financování certifikací pro studenty:** Společnosti nabízejí učilištím, že vybraným studentům v průběhu studia plně uhradí nákladné odborné certifikace a praxi.
- **Exkurze a stipendia:** Podniky běžně poskytují studentům SŠ a VŠ exkurze, témata diplomových prací a stipendijní programy.

Spolufinancování dopravy a bezpečnostní součinnost

- **Participace na nákladech na MHD:** Firmy v průmyslových zónách nabízejí, že se budou finančně podílet na nákladech na posílené či zahuštěné autobusové linky, pokud město zaštití jednání s Dopravním podnikem.
- **Bezpečnostní součinnost:** Významné průmyslové podniky aktivně působí v bezpečnostních radách kraje a koordinují krizové plány s policií i integrovaným záchranným systémem.